

Natuur- en Vogelwacht Culemborg

Hak-al

IN DIT NUMMER

- Uitsluitende waterjuffers bij een tuinvijver
- Big Day 2011
- Lieveheersbeestjes, barsijs en krulhaarkelkzwam in "Goed Gezien"

Colofon

Voor vragen over de bezorging,
Loes Plaisier
0345 - 51 98 47

Redactieadres:
Yvonne van Gils
Fazantstraat 38
4105 WN Culemborg
0345 - 52 37 07
e-mail: redactie@nvwc.nl

Eindredacteur:
Louis van Oort

Redactie:
Yvonne van Gils
Harry van de Warenburg
Jan Dirk Buizer

Webbeheer:
Jouke Altenburg

Uitgave:
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
Middelcoopstraat 1a
4102 CE Culemborg
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Vormgeving:
Jan Dirk Buizer, Berry Lucas

Druk:
Drukkerij de Meerpaal
Tiel

Oplage:
420 exemplaren

Distributie:
A. van de Berg, Y. en J. Bosma,
Th. & A. Boudewijn, K. van Elst,
J. Geven, G. Greve, J.J. Geleedst,
A. Jacobs, Y. Jakobs-Lammers,
L. v.d. Kooij, M. Steltenpool,
W. van de Ree, W.&C. Rubers,
W. de Rooij, H. v.d. Warenburg en
F. Waroux.

Lidmaatschap:
Hak-al is een uitgave van de
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
en wordt gratis onder haar leden verspreid.

Deze Hak-al wordt op milieuverantwoord papier vervaardigd.
Gewaarborgd door het FSC certificaat.

Beste Hak-al-lezers,

Op het moment dat u dit leest, is de grote vakantie in onze regio zo'n beetje begonnen. De Hak-al kan dus mooi meteen de koffer in, zodat u heerlijk in de buitenlandse zon kunt lezen over de natuur in de West-Betuwe.

Uiteraard kun je bij een étang in de Vogezen ook waterjuffers zien uitsluipen, maar als dat op de oever van je eigen tuinvijver in Geldermalsen gebeurt, geeft dat toch net iets meer voldoening. Rob van de Haterd maakte het mee en weet dat heel beeldend te beschrijven.

Verder in deze Hak-al boeiende afleveringen van onze vaste rubrieken, met bijvoorbeeld een kolossale editie van de Leesplank, een 'Goed gezien' met vogels, kevers en paddenstoelen en opnieuw een stel afgelezen pootringen in de jonge rubriek 'Bij de poot'.

In de niet meer weg te denken rubriek 'Waar komt die naam vandaan?' pakt Ellen Geleedst deze keer geweldig uit met de naam 'hemelsleutel', daarbij op een originele manier uitweidend over een onderwerp dat haar na aan het hart ligt.

De jeugdgroep, tot slot, manifesteert zich meer en meer. Naast bijdragen van coördinator Winny Verdouw komen er nu ook stukjes uit de jeugdgroep zelf.

Met Winny Verdouw noemen we de partner van Jilles Verdouw, bestuurslid en prominent NVWC'er, die op 20 juni toch nog onverwacht is overleden. In een in memoriam van de hand van voorzitter Jouke Altenburg, elders in deze Hak-al, kunnen we lezen wat Jilles voor onze vereniging heeft betekend. En hoe Winny ondanks de ziekte van haar man doorging met het organiseren van de jeugdactiviteiten.

Beschermen van de Culemborgse natuur was belangrijk voor Jilles en is dat voor Winny. Laat dat voor ons allemaal gelden...

Louis van Oort

Nummer 2

Voorblad
Vuurjuffer in silhouet. Foto: Jouke Altenburg

- 04** Nieuws van het bestuur: Lintjesregen!
- 05** In memoriam Jilles Verdouw
- 06** Bij de Poot
- 08** Uitsluitende waterjuffers
- 10** De Green Rangers
- 12** Big Day 2011: Nog geen graspieper!
- 16** Big Day 2011: Het beste damesteam gaat voor gouden snip
- 18** Big Day 2011: Big day voor dummies? Echt niet!
- 21** Waar komt die naam vandaan? Hemelsleutel.
- 23** Goed gezien tussen Lek en Linge
- 27** Van de Leesplank
- 32** NVWC-excursie Zouweboezem
- 33** Convocaties

ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling)

De NVWC is een ANBI-instelling en dat betekent dat een gift aan de NVWC aftrekbaar is van het belastbaar inkomen. U heeft dus een belastingvoordeel!

Mailadres

Heeft u een mailadres dan heeft de NVWC graag dat u dat aan ons doorgeeft. Op die manier kunnen wij u o.a. goed op de hoogte houden van actuele zaken over de natuur, zoals via de Tsjiepl.

U kunt uw mailadres doorgeven aan:

bestuur@nvw.nl

(Lintjes)REGEN!

Hoewel 2011 een van de droogste voorjaren ooit lijkt te gaan worden, met mogelijke grote gevolgen voor de weidevogels, was er op 29 april jongstleden toch sprake van een stevige bui. De NVWC kwam tijdens de Culemborgse lintjesregen prominent voor het voetlicht in de personen van Frans Waroux en Leo van de Kooij. Uiteraard wisten de nodige NVWC'ers van hun beider voordracht en waren veel leden present tijdens de uitreikingsplechtigheid in de Barbarakerk. De opzet om beide heren tot op het allerlaatste moment geheel onkundig te houden is volledig geslaagd!

Voor Frans hoefden we geen smoes te verzinnen; hij was zelf de motor achter de voordracht van Leo. Frans dacht dus naar de plechtigheid te gaan om Leo te kunnen feliciteren..... maar dat pakte toch net wat anders uit dan hij had gedacht. Burgemeester Van Schelven had veel tijd nodig om de verdiensten van Frans voor de Culemborgse samenleving samen te vatten: Vriendenschaar, het Rode Kruis en de NVWC mogen al meer dan drie decennia op zijn niet aflatende grote inzet rekenen. Die inzet had vaak te maken met pecunia (penningmeesterschap) of jeugd. Frans herstelde snel van de opgekomen emoties en stond vanaf de derde foto ouderwets ginnegappend op de digitale plaat. Frans is benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Leo was door zijn vrouw Nel met een smoes meege-lokt; een vriendin van hen beiden zou een lintje krijgen. Ook hij herstelde vlot van de eerste verrassing en was al snel druk gebarend in gesprek met de organisatie. Leo is benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau vanwege zijn decennialange inzet voor het NVWC-bestuur en zijn ontelbare activiteiten om natuurkennis binnen en buiten de NVWC over te dragen.

Vanaf deze plaats feliciteert het bestuur Frans en Leo nogmaals van harte met hun Koninklijke Onderscheiding. We hopen dat beide ereleden nog vele jaren in goede gezondheid actief bij kunnen dragen aan en genieten van de NVWC en de (Culemborgse) natuur.

Jouke Altenburg,
voorzitter

Het heeft Hare Majesteit behaagd.... Frans Waroux (boven) en Leo van de Kooij (onder) ontvangen de Koninklijke onderscheiding uit handen van burgemeester Van Schelven.

**Ingelaste Algemene Ledenvergadering
op vrijdag 2 september, over statuten
en huisvesting NVWC.**

Meer hierover zie Convo op pag.33.

Riet en Frans Waroux

Leo en Nel van der Kooij

IN MEMORIAM

JILLES VERDOUW

Op woensdag 20 juni is onze clubgenoot en medebestuurder Jilles Verdouw om half zes 's ochtends in het Diaconessenziekenhuis te Utrecht overleden. Toch nog onverwacht, hoewel we met elkaar wisten dat Jilles al meer dan een jaar op zijn karakteristieke manier in gevecht was tegen kanker. Jilles belichaamde daarbij de categorie 'klein maar dapper'. Net als Winny, die 'gewoon' doorging met het organiseren van jeugdactiviteiten.

Jilles was een groot liefhebber en kenner van amfibieën en reptielen, prominent lid van onze klus- en nestkastgroep en met Winny regelmatig deelnemer aan de NVWC-activiteiten. Jilles kwam als vrijwilliger niet alleen op voor het natuurbelang. Ook de minder bedeelde wereldburger kon op hem rekenen. Hij ging menigmaal als vrijwilliger naar ontwikkelingslanden om daar te helpen met waterprojecten.

Ondanks zijn ziekte stelde Jilles zich bij de Jaarvergadering van 2010 beschikbaar als bestuurslid. "Ik kan niet meer helpen in het buitenland, dus probeer ik maar wat meer aan het behoud van de Culemborgse natuur bij te dragen", zo verwoordde hij zijn kandidatuur. Die motivatie tekent zijn instelling.

Diverse NVWC'ers hebben Jilles en Winny in het afgelopen jaar bijgestaan met bezoeken, attenties en praktische hulp, bijvoorbeeld bij het onderhoud van hun weelderige tuin aan de Prijsseweg. Dat tekent de plek die Jilles en Winny in onze vereniging hebben. We missen Jilles, maar die plaats in het gezamenlijke hart van onze vereniging zal niet veranderen.

*Jouke Altenburg,
voorzitter*

Bij de poot

Tekst en foto's
Jouke Altenburg

In deze rubriek worden de ringterugmeldingen besproken die in het NVWC-werkgebied zijn gedaan.

Aan deze editie werd bijgedragen door Theo Boudewijn en Mark Collier, waarvoor mijn dank.

Kluut, voorzien van kleurringen

Linksboven: lime, zwart (met gele letter X)

Linksonder: rood

Rechtsboven: lime, donkergroen

Deze kluut bivakkeerde van (in elk geval) 29 april t/m 9 mei in de lagunes van de Baarsemwaard. Het dier liet zich ook vanaf de Lekdijk fotograferen. Op de zwarte kleuring links stond een gele X. Andere letters waren niet zichtbaar. De rode ring op de tarsus is waarschijnlijk de wetenschappelijke ring, verkleurd door corrosie en algen. Wetenschappelijke ringen zijn namelijk meestal metaalkleurig. De vogel is o.a. waarge-

nomen door Paul van Veen, Berry Lucas, Marc Collier en Jouke Altenburg.

De waarneming is aangemeld op de website www.cr_birding.org, een internationale website voor kleurringonderzoek. Clubgenoot Marc Collier, een insider in het kleurringonderzoek, attendeerde me op het klutenonderzoek van Matthieu Vaslin op het Ile du Nourmoitier, een schiereiland ten zuidwesten van Nantes (reserve Naturelle Marais du Müllembourg). Kleurringcombinatietype 7 lijkt overeen te komen met onze Culemborgse waarneming. Toch een afstand van bijna 800 km. Hopelijk in de volgende editie van deze rubriek meer informatie over deze kluut.

Boerenzwaluw, ringnummer AT 60182

De boerenzwaluwen waren vroeg aanwezig in 2011 en begonnen door het mooie voorjaar ook vroeg met nestelen. Tijdens de eerste controleronde op 16 april (!) vonden we in de stal van Wim Stol aan de Goilberdingerdijk niet alleen de eerste legsels maar ook een volgroeid, gemummificeerd jong in nest 09-09. Op 28 augustus 2010 hadden we nog 4 vrijwel vliegvlugge jongen op dit nest aangetroffen. Bij de laatste ronde zijn we dit nest blijkbaar vergeten te controleren.

Nadere inspectie op 16 april bracht

Waarom worden vogels geringd?

Vogels worden geringd om meer te weten te komen over hun trek- en dispersiegedrag. Wanneer er genoeg vogels van een soort gedurende lange tijd worden geringd en teruggemeld kunnen uit deze gegevens zelfs demografische ontwikkelingen worden afgeleid. Hoe zit de populatie qua leeftijdsopbouw in elkaar? Hoe ontwikkelt de jongen- en adultensterfte zich? Belangrijke vragen voor het bepalen van de gezondheid van een populatie en het bepalen van effectieve beschermingsmaatregelen.

de doodsoorzaak aan het licht: het rechterpootje zat een keer of zes in nestmateriaal, een lus van paardenhaar, gedraaid. Het jong was volgroeid; bij het ringen op 21 augustus 2010 was het op één na zwaarste en grootste jong van het legsel.

Het overkomt boerenzwaluwen vaker dat zij verstrikt raken in nestmateriaal. In 2010 zat het boerenzwaluwvrouwtje op de Beleef de Lentecamera ook bijna een uur verstrikt in nestmateriaal voor ze zichzelf kon bevrijden. Dat is dit jong dus niet gelukt.

enkele honderden meters afstand. Het territorium bij de familie Rienks is gelukkig opnieuw bezet. Op 6 mei zat een ongeringd vrouwtje op 4 eieren.

Van steenuilen is bekend dat ze jarenlang in hetzelfde territorium kunnen zitten, maar dat af en toe een overstap naar een ander territorium wordt gemaakt, bij voorbeeld wanneer één van beide partners daar wegvalt. Vrouwtjes zijn minder trouw aan een territorium dan mannetjes.

Bij kastcontroles aangetroffen andere steenuilen:

Nummer 3654615: vrouwtje, broedend op 4 eieren; als pul geringd in 2009; 2e terugvangst.

Nummer 3654627: broedend op 4 eieren, als adult vrouwtje geringd op 6 mei 2011, leeftijd onbekend.

Steenuil, ringnummer 3654626

We controleren onze steenuilkasten na Koninginnedag. Dan zitten de uiltjes in de tweede helft van hun broedperiode en is de kans op verstoring minimaal. Aan de westrand van Culemborg troffen we tot ons plezier op 6 mei jl. in een nieuw geplaatste kast steenuil 3654626 aan. Het bleek een vrouwtje, ze zat op drie eieren. Dit diertje is op 15-1-2011 door Theo Boudewijn geringd bij de familie Rienks aan de Goilberdingerdijk. Nu werd ze in een ander territorium teruggevonden op

Kleurringen

Vogels met kleurringen zijn minder fraai om te zien. Kleurringen hebben wel als groot voordeel dat bij leven veel meer waarnemingen kunnen worden verzameld op een manier die de vogel nauwelijks belast. Vooral bij grotere, schuwere vogels zoals roofvogels (visarenden), meeuwen, steltlopers en ganzen zijn kleurringen een zeer bruikbare methode gebleken. Maar ook bij huismussen worden momenteel dankzij kleurringen interessante nieuwe gegevens over hun leefwijze ontdekt (mond. med. Jip Louwe Kooijmans, Vogelbescherming).

Uitsluitende waterjuffers

bij een tuinvijver in Geldermalsen

tekst en foto's
Rob van de Haterd

Weinig dingen leveren zoveel natuur op in je tuin als een vijver. Libellen, schrijvertjes en andere waterinsecten, jagende spinnen, kikkers en salamanders, vogels die komen drinken en baden; teveel om op te noemen. En met een vlonder ernaast heb je een perfecte plek om die natuur vanuit je luie stoel te bekijken.

Dat was dan ook precies wat ik van plan was, op een zonnige en 19 graden warme 1ste mei. Ik zat bij mijn vijver een boterhammetje te eten en te kijken naar de eitjes leggende vuurjuffers (foto 1) en azuurblauwe azuurwaterjuffers die vrolijk rondfladderden. Net onder het wateroppervlak zwommen ook de larven van de azuurwaterjuffers (foto 2). Plotseling kroop één van die larven op een plant en begon het water uit te kruipen. Deze larve was duidelijk van plan om 'uit te sluipen'; hij kruipt uit zijn larvenhuid en wordt een (vliegende) juffer. Even later zag ik een tweede juffer die hetzelfde van plan was. Omdat je op de dag van de arbeid niet teveel moet vermoeien, besloot ik de juffertjes enige tijd vanuit mijn luie stoel te volgen. Maar ik kon het toch niet laten; al snel lag ik op mijn buik met een opschrijfboekje en een fototoestel de veldbioloog uit te hangen. Dat leverde veel leuke waarnemingen en foto's op en daarmee een basis voor dit verhaal over het uitsluipen van azuurwaterjuffers.

De larven kruipen in eerste instantie slechts gedeeltelijk uit het water; ongeveer de helft van het achterlijf blijft erin. Waarom ze dit doen weet ik niet. Misschien moeten de poten even opdrogen voordat ze sterk genoeg zijn om de larve uit het water te tillen. Ook kan het zijn dat de larven anders moeten leren ademen. In het water doen ze dat met de lamellen, dat zijn de dunne, doorzichtige flappen aan het achterlijf, die je op foto 2 goed kunt zien. Volwassen libellen ademen door de huid. Na vijf tot zes minuten klommen de larven hoger de plant in. Leuk om te vermelden was dat een van beide larven in eerste instantie een nogal slappe, drijvende plant had uitgezocht. Toen bleek dat hij daar niet goed op kon klimmen, zwom hij verder en begon bij een andere plant opnieuw.

Na ongeveer 10 minuten barst een van de larven open en komt de kop, het borststuk en de poten van de juffer uit de larvehuid (foto 3). Bij de andere larve gebeurt iets opmerkelijks: deze verplaatst zich

Foto 1: eileggende vuurjuffers

na een kwartier van de bovenkant van het krabbenscheerblad naar de onderkant. In de schaduw van het blad blijft de larve vervolgens ruim 20 minuten hangen voordat ook deze larve open barst en kop en borststuk te voorschijn komen. Waarschijnlijk verplaatst de larve zich omdat hij tot de ontdekking kwam dat hij te horizontaal zat om uit te sluipen. De meeste soorten, en ook de azuurwaterjuffer, moeten verticaal hangen om uit te kunnen sluipen.

De juffers blijven 7 tot 16 minuten zitten met alleen hun kop, borststuk en poten uit de larvehuid.

Dit doen ze om hun poten hard te laten worden. Die poten moeten namelijk sterk genoeg zijn om het achterlijf uit het larvehuid te trekken. De juffer is nu los van zijn huid (foto 4). Nadat het achterlijf uit de larvehuid is getrokken worden de vleugels en het achterlijf in ongeveer 10 minuten opgepompt (foto 5). Daarna duurt het nog een half uurtje voordat de juffers voldoende zijn opgedroogd om te kunnen vliegen. Vaak blijven ze nog wat langer zitten, maar als er gevaar dreigt dan kunnen ze ten minste wegvliegen.

In de periode dat ze nog niet kunnen vliegen, zijn ze natuurlijk heel kwetsbaar. Vaak worden ze dan gepakt door jagende wespen, mieren, spinnen of vogels. Van de zeven juffers die ik in het uur dat ik er zat, heb zien uitsluipen, heeft er één het niet gehaald. Die viel ten prooi aan een spin. Op zich valt dat mee, omdat er tientallen spinnen rond de vijver op jacht waren. Soms zaten ze vlakbij juffers, zonder deze te zien. Blijkbaar vallen de lichtbruine stilzittende juffers toch niet zo op. De mooie kleuren ontwikkelen zich pas uren later, voordat ze oud genoeg zijn om eitjes te leggen. En dan is de cirkel weer rond. 🐦

Foto 3: het uitsluipen begint

Foto 4: juffer uit larvehuid

Foto 5: larve met opgepompte vleugels

De Green Rangers

Foto's activiteiten Winny Verdouw

Natuurbeleving met Stella Bierenbroodspot

door Winny Verdouw

Met de jeugdgroep was het een flink eind fietsen naar de Rietput. Daar stonden Stella en Michiel ons al op te wachten. Op het waarschijnlijk toekomstige terrein van de natuurspeeltuin, gingen we een potje zintuigen oefenen. Geblinddoekt, met de hand op de schouder van het makkertje voor je gingen we met Stella voorop, als een treintje dwars door het bos. Dat ging heel goed en was erg leuk om te zien. Daarna kon je, ook weer geblinddoekt, langs een heel lang touw een lange route lopen. Dit ging dwars door het bos, langs bomen en stuiken en door kuilen en over omgevallen bomen. Erg leuk en spannend om te doen. Eigenlijk moest het allemaal op blote voeten. Maar het was nog wat te vroeg in het jaar. Nog gauw in een boompje geklommen, maar toen alweer spoedig op huis aan. 🐦

Brandgans, foto Jouke Altenburg

Naar de Lek

*Ik zit op de natuur en vogelwacht.
Op 12 februari zijn we naar de Lek geweest.
Om zwerfvuil op te ruimen.
En we hebben ook stenen gevonden.
We hebben ook wat geleerd.
Want dit hebben we gehoord.
Vroeger zagen de mensen nooit eieren van de ganzen.
Wel zag je ganzen altijd in de buurt van die grote zoetwatermossels.
Dus dacht iedereen dat daar de ganzen uitkwamen.
Ook omdat ze zo'n beetje dezelfde kleur hebben.
Dit is geschreven door Tirza.*

Bezoek met de jeugdgroep aan de eendenkooi

Door Winny Verdouw

Kees Koopman had het hek, van het lange pad naar de eendenkooi, al open gezet.

Het was prachtig weer. Bij het kooikershuisje aangekomen, gingen we even naar binnen.

Daar vertoonde Kees een filmpje over het vak van de kooiker. Op een eendenkooi worden eenden gevangen. Vroeger vooral om op te eten, tegenwoordig vooral voor ringonderzoek.

Eenden zijn heel schuw. Het is heel moeilijk om ze te vangen. De eenden, die overvliegen, worden naar de plas gelokt, door tamme eenden. De tamme eenden zijn altijd op de plas en worden iedere dag door de kooiker gevoerd. Dan heb je ook nog wilde eenden, die het stuk door hebben en daar toch wonen, zonder gevangen te worden. Daar zijn ze te slim voor.

Maar die zorgen er vooral voor dat overvliegende eenden zin krijgen om af te dalen naar die mooie plas. Ze zwemmen de tamme eenden

achterna de vangpijp in en... ze gaan de pijp uit.

Overall staan schermen, om de eenden niet weg te jagen. Hier en daar kan je de plas goed bekijken. Kees had een baal hooi klaar staan. De kinderen mochten één voor één de ladder opklimmen en in de oude knot-essen die daar staan een nestholletje met hooi bekleden.

Het zijn echt al heel oude essen. We liepen achter de schermen de

hele kooi met vier vangpijpen rond. Een erg mooie plek, die eendenkooi.

Kevers en pissebedden

Hallo allemaal.

Ik ben Tirza en ben negen jaar.

En ik zit op de natuur en vogelwacht van Culemborg.

Op zaterdag 5 maart gingen we kevers en pissebedden zoeken met Wim Rubers.

Dat was heel leuk.

Ik heb veel geleerd.

Dit hebben we gevangen in de composthoop van de Ketelvink.

Kelderpissebed

Zwartkoppissebed

Ruwe pissebed

Kortschildkever

Mijt

Springstaart

Duizendpoot

Kleine cicade

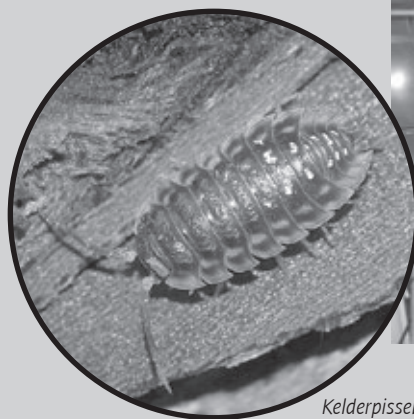
Aardvlo

Larve

Zwarte weglak

Aaltjes

Boerenknoopjes (slakje)

Kelderpissebed, foto Frits Geller-Grimm, Wikipedia

Big Day 2011

Nog geen graspieper!!!

door Paul van Veen

Kent u dat gevoel, je wilt even snel een basis ingrediënt kopen voor dat moeilijke recept maar de winkel die het altijd heeft, heeft het niet, ook een tweede winkel niet en de derde laat je ook dit keer in de steek. Dat gevoel hadden we bij de big day van dit jaar.

De Culemborgse big day, is een wedstrijd onder vogelaars om binnen 22 uur zoveel mogelijk soorten te zien of te horen binnen het werkgebied van de NVWC. Dit jaar werd de big day voor de 10 keer georganiseerd. Een recordaantal teams, 7, deden er mee met in totaal 17 deelnemers.

Foto's Big Day: Kars Veling, Louis van Oort

Ook dit jaar lag de organisatie weer in de handen van Job en Daniel. Ruim van te voren wordt de datum bekend gemaakt en kan je je team inschrijven. Ik had het probleem dat ook op die dag een grote cactusbeurs in Gouda georganiseerd zou worden. Mijn cactus verzameling behoeft uitbreiding maar dat moest volgens mijn team genoten, Arjan Brenkman en Louis van Oort maar op een andere manier gebeuren. Ze vonden dat ik te lang niet meer had meegedaan. Echter een probleem(pje) moest nog worden overwonnen. Een team kan maar uit 2 personen bestaan. Nadat er wat heen en weer was gemailld en gebeld hadden we de organisatie overtuigd en konden we dit jaar meedoen met een team van 3 personen.

Hoe bereid je een big day voor. Voor een succesvolle big day moeten een paar randvoorwaarden ingevuld zijn. 1 gebiedskennis, 2 soortenkennis en 3 zitvlees.

1. Gebiedskennis: weten waar welke soort zit. Notoire moeilijke soorten moet je voorbereiden. Zo moet je weten waar de uilen zitten, of de spotvogel al terug is en zo ja, waar deze zit. Braamsluiper en sprinkhaanzanger zijn andere soorten die je even moet voorbereiden. Tafeleend even checken, zit die nog steeds in de Paardengracht? Dus in de dagen voor der grosse Tag moet je naar buiten toe, of www.waarneming.nl goed afstruinen. Voor de graspieper geldt dat daar geen twijfel over mogelijk is. Dat is een inkoppertje, vergt geen enkele voorbereiding.

2. soortenkennis: met meer dan 60 jaar vogel ervaring in ons team mag dat geen probleem zijn.

3. Zitvlees daar maakte ik me het meeste zorgen over. Mijn langste fietstocht was al maandenlang van de Beatrixstraat naar het station. Dus in de weken voorafgaand aan de wedstrijd toch maar wat kilometers gemaakt.

En dan... één week voor we van start zouden gaan, sta ik op met rode jeukende vlekken over mijn gehele lichaam. Ben ik zo gestresst dat ik uitslag krijg of is er iets anders aan de hand. Voor de huisarts was de diagnose eenvoudig: galbulten en dat heeft niets met gal te maken maar is een allergische reactie op iets. Medicijnen gekregen en dinsdag ging het al een stuk beter. Echter donderdag kreeg ik de bulten op mijn voeten zodat ik nauwelijks meer kon lopen. Einde big day? Gelukkig nam vrijdag de zwelling zienderogen af. Dus de big day kon van start gaan.

Kars en Jouke, de strenge doch rechtvaardige jury, zwaaide ons precies op tijd uit. Sperwer werd daarvoor door alle teams gezien. De Steenwaard was onze eerste stop. Beetje tegenvallend met steltlopers, maar toch goed voor wintertaling, paapje, blauwborst en steenuil. Daarnaast leuke bonussoorten als wespensdief, boomvalk en een bespreekgeval voor de jury. Het smelleken werd door twee van de drie teamleden gezien in het werkgebied, de derde zag de vogel pas nadat deze uit het gebied was gevlogen. Telde deze soort nu wel of niet? We liepen de Steenwaard ook in voor wat graslandsoorten. Maar we vertrokken zonder patrijs en graspieper. Patrijs hadden we een andere plek dus daar maakte we ons niet druk over maar GEEN graspieper. Met dit knagende gevoel gingen we verder.

Onze volgende stop zou de Kerswerf/Veerweg Beusichem zijn. De gele kwikken zaten er nog, evenals grote lijster, kleine plevier met pullen. Het witgatje verstopt in de vegetatie moest toch echt gecorrigeerd worden, het was een oeverloper. Ondertussen was het donker geworden, dus tijd voor rallen en de drie overgebleven uilen. De waterral liet zich al snel horen, dus de kerkuil was aan de beurt. De plaatselijke hangouderen, hondenuitlaters zorgden voor een extra handicap. Deze werden echter simpel edoch doeltreffend door Arjan tot zwijgen gebracht. Precies op tijd! De uil liet zich kort zien aan Arjan maar Louis en ik misten de vogel grandioos. Wachten op een geluidje van de jongen was het devies. Het andere team dat tegelijkertijd op de soort stond te wacht vertrok reeds. Beide hadden de vogel gezien. Is een team van 3 personen dan toch een handicap? Maar na enkele minuten trok de soort zijn snavel open en waren we voorgoed verlost van de hangoudere. Alleen nog even rans- en bosuil. Verrassend genoeg gingen deze soorten eenvoudig, 4 uit 4! En een heerlijke meevaller: einde Weidsteeg riep in het pikkedonker een wulp! Dus snel slapen met de wetenschap 75 soorten maar nog geen graspieper!

Volgende ochtend in aller vroegte naar het Tichelterrein. Op de Rijksstraatweg werden we aangenaam verrast door nachtegaal en kwartel. Vol goede moed

Paul en Arjan

Ruben en Mark

verder. Ook Tichelterrein vielen alle soorten op zijn plek. Alleen de gekraagde roodstaart van een week eerder bleek een doortrekker te zijn. Jouke nog bedankt dat je de soort op waarneming.nl had gezet. Na het Tichelterrein veranderde het weer. De wind trok flink aan en zelfs dreigde het even te gaan regenen. Op de Oude Hoevense weg kwamen we Hans en Jurgen tegen. Even informeren naar de voortgang van deze debutanten. Ze lagen op schema maar hadden nog niet de grauwe vliegenvanger. Een kleine vingerwijzing was genoeg. Ons volgende doel was de kleine bonte specht. Deze soort is medio mei niet meer zo vocaal

Job, Daniel, Arjan, Paul

duus het was niet zo handig om op de plek uitgebreid naar het wel en wee van Theo en Ruud te informeren. Want juist op dat moment riep de vogel en daardoor miste ik het geluid. Een half uur later riep de vogel pas weer.

Ondertussen hielden we nauwkeurig de stand bij. 98 hadden we er om 10 uur maar nog geen graspieper. Terwijl de gulden regel van Arjan is: voor een goede big day moet je om 9 uur 100 soorten hebben. Maar ook de sprinkhaanzanger hadden we nog niet. Op drie bekende plekken bleef het stil. Een vierde plek hadden we al eerder links laten liggen, want huiszwaluwen langs de Busterweg moesten nog gezien worden. De hoop op de sprinkhaanzanger gaven we op. De patrijs dan maar. Nabij garage Visscher werden regelmatig vogels gezien. Het goed doorzoeken leverde geen patrijs op. Maar de beflijster was toch wel een hele fijne bonus soort. Zwarte roodstaart was 100, roek 101 en zo ging het even heel snel. Allerlei andere plekjes voor de patrijs of misschien tapuit afstruinend gingen we naar de Baarsemwaard. Kluut was gelukkig nog in het gebied aanwezig. De Goilberdingerwaard was goed voor onder andere een groenpootruiter en onze eerste stormmeeuw.

De goed voorbereide tafeleend hield zich keurig op in de stadsgracht. Op naar de telpost voor roodborsttapuit en ijsvogel. Ook deze hielden zich goed aan de afspraak en om 14 uur konden we onze soortenlijst

goed checken: 108 maar geen graspieper! De moed zakte ons een beetje in de schoenen. Want zouden de graspiepers wel zingen met de harde wind? Konden we de big day eindigen zonder graspieper? Dus weer naar de Steenwaard. De Steenwaard stelt je eigenlijk nooit teleur tijdens een big day. Want niet alleen bleek er een smient te zitten, ook de graspiepers zongen volop. Deze doodgewone broedvogel was nr. 110, een verbetering van het record. De koek was nog niet op, want al liggend in het gras pikte we ook nog een zwarte wouw op. 111 soorten en het was pas 15 uur.

Een uur hebben we liggen genieten van dit aantal. Maar wacht eens even... hoe was de eerste big day ook al weer verlopen. De gedoodverfde winnaars hadden uitgebreid gebruncht, al om 15 uur gedoucht

Graspieper, foto Jouke Altenburg

soortenlijst.

Na 17 uur kwamen de andere teams ook binnen. Onder het genot van een pilsje werden voorzichtig de eerste soorten aan elkaar verteld. Vooral Daniel en Job kwamen met een zeer mooie lijst binnen: roerdomp, appelvink, goudplevier, mantelmeeuw, regenwulp werden zo en passant genoemd. Oeps, het zou toch niet zijn dat... Snel even de jury onze smelleken ervaring voorleggen, want die soort zouden we wel eens hard nodig kunnen hebben. Na een spannend uurtje en een eerste bord Chinees kon de jury de uitslag melden.

Het was een zeer succesvolle big day geweest. De blinde vink ging naar het debutanten team. Vooraf hadden ze zichzelf tot doel gesteld om 75 soorten te zien. Dit target werd precies gehaald. Het dames team, ook debuterend, eindigde met een verdienstelijke 77 soorten op de 6de plaats. Het estafette team van Theo met afwisselend Jandirk en Ruud haalde bijna de 100 soorten. En vier teams eindigde met 100 of meer soorten. Na wat tromgeroffel bleek dat het team met 3 personen de winnaars te zijn. Wederom bleek de winst

in de Steenwaard te liggen.

Of een team van 3 personen nu een voor- of een nadeel is, zal nog de nodige stille uren op de telpost gaan vullen. Ik vond het in ieder geval weer heerlijk om mee te doen. Mijn enkels, knieën en billen tijdelijk niet maar dat is weer goed gekomen 🐦.

De Gouden Snip voor het winnende team Arjan, Paul en Louis.

Theo en Ruud

maar verloren uiteindelijk doordat de winnaars tot de laatste minuut door waren gegaan. Dus snel besloten we welke soort we nog konden doen. Maar na een vruchteloze poging om een patrijs te zien gingen we naar de finish met een hele mooie maar vooral lange

Het beste damesteam van Big Day 2011 gaat voor Gouden Snip in 2012

door Klaartje de Boer,
Jolanda Veldhuis en
Jantien Wippoo

Het was vorig jaar in mei ... we zaten aan de Chinees, op de zaterdagavond van de Big Day 2010, en hoorden alle verhalen van de mannenteams aan: "wij hebben een zwarte wouw gespot op die en die plek", "goh, maar heb je ook wel de ransuil gehoord gisteravond?", "zooooooo, meer dan honderd soorten in the pocket". Het ene verhaal was nog groter dan het andere ;) en we keken elkaar aan en wisten het: volgend jaar doen wij ook mee!

Niet veel later sprak Jantien, Klaartje (het zusje van Job) in de trein. Ook zij wordt al jaren besmet met de aanstekelijke vogelspotziekte en brengt elk jaar trouw Job en Daniel een biertje tijdens de Big Day, maar had zelf ook altijd stiekem de droom een keertje mee te doen....

Als niet-rasechte-vogelaars hadden we vanaf toen een jaar lang de tijd om onszelf te trainen: gewapend met verrekijker en vogelboeken trokken we er menig avond op uit. In de weken voor de Big Day 2011 bouwde een gezonde spanning zich op: we hadden van tevoren immers twee doelen voor onszelf opgesteld: meer dan 70 soorten, en NIET de Blinde Vink winnen (sorry, Hans en Jurgen). Al is het alleen maar omdat deze in huize Veldhuis-Fijn al zo'n twee jaar te vinden is ...

En eindelijk was het zover: wij doen mee met de Big Day! In de week voorafgaand aan het moment suprême zijn aardig wat mailtjes bij ons drieën rond gegaan: wie neemt wat mee aan vogelboeken, telescoop (Teli), etcetera. En zeker niet geheel onbelangrijk: de proviand. Een koffie- en donutschema zou ons die avond, nacht en dag wel op de been houden. Vol goede moed, volle fietstassen en de Teli in de kinderstoel achter op de fiets stonden we paraat voor de aftrap om 19.00 uur op vrijdagavond.

Een eerlijke bekentenis ... vlak voor de starttijd werden de andere

teams al wat onrustig, want er vloog een roofvogel boven de startplek: het aftellen tot 19.00 uur leek niet snel genoeg te kunnen gaan. Terwijl wij drieën elkaar zeker en standvastig knikkend aan keken van "jaha, ook wij hebben deze roofvogel vast binnen", was de eerste vraag na de start zachtjes "hmmm, weten jullie nou wat dat precies was?".

Een bijna eng soort fanatisme maakte zich van ons meester: na een eerste uurtje op de dijk en bij de trektelpost, karden we zo snel het ging naar de dijk achter het spoor en vervolgens naar de Regulieren. De dinsdag ervoor hadden we daar namelijk een sprinkhaanrietzanger gehoord – en het was of je de klok erop gelijk kon zetten: rond dezelfde tijd vrijdag zong hij weer: vink op de lijst. Heel bijzonder was het plingende geluid van de kwartels: vink op de lijst. Het geduld om daar op de kerkuil te wachten bleek er niet in te zitten: na zonsondergang en na ruim een uur wachten (onder het genot van een warm Gluhwijnkje) fietsten we het terrein rond, en na een fietstocht in het tempo van een wieler-

ronde, belanden we ergens aan de rand van Culemborg City Center, met als beloning een vink bij ransuil, een vink bij bosuil en een vink bij steenuil. Ondanks de verleidelijke uilengeluiden van de nacht vonden we het om twaalf uur toch tijd om naar huis te gaan.

Klaartje is thuis snel aan de slag gegaan met het smeren van een berg lekkere broodjes, die we al fietsen richting het Tichelterrein 's nachts rond vieren hebben genuttigd. Hmm, lekker zo een notenbroodje. Dat doet toch wel goed na slechts drie uur slaap. We zijn rond 01.00 uur gaan slapen en om kwart over drie er weer uit: immers, de Big Day duurt maar 22 uur....

Omstreeks 4.45 arriveerden we als één van de eerste op het Tichelterrein. Dankzij de tips die we bij het voorwerk hadden vergaard, wisten we daar waar de ijsvogel moest zitten. Het kleedje uit, koffie erbij en een lekkere vette donut en vervolgens wachten maar... tot die Ijsvogel tevoorschijn komt..... wachten... wachten en nog eens wachten.... Ondertussen werden we zwaar aangevallen door een zeer agressieve grote soort mug. Ja, je moet wat over hebben voor een ijsvogel (en een vinkje op de lijst)...

Klaartje stond niet voor in de rij toen ze het geduld uitdeelden.... "Geluk moet je aftroeven": aldus Klaartje. Die ijsvogel (na ruim een uur wachten) krijgt nog één peukie de tijd om zich te laten zien en dan gaan we verder... De sigaret was amper aan en daar vloog een prachtig klein blauw vogeltje uit zijn nestje. (vink).

Vanaf het Tichelterrein zijn we dwars door het veld richting Beusichem gefietst met minstens 25 km/u. Tijdens dat harde fietsen druk om ons heen kijkend vloog vervolgens een prachtige bruine kiekendief voorbij (vink). Richting Beusichem sloeg het weer om en gingen de sjaals weer om. Laten we maar even een ochtendwandeling maken rond de Meent. Wellicht zien we daar wel iets....

Al wandelend rond de Meent viel Jantien's oog op een boomklever (vink), nadat wij al eerder door haar scherpe oog in de Plantage werden beloond met een boomkruiper. Bij de Meent hebben we ook zeker een half uur naar de zwarte roodstaart zitten zoeken (die daar zou moeten zitten). Al pestend door alle verschillende bruine vogeltjes met hun mooie zang hebben we de roodstaart voor lief genomen en zijn verder gegaan. Vanaf de Meent hadden we toch alweer behoefte aan wat te eten, maar natuurlijk wel ergens waar we tegelijkertijd vogels konden scoren. We hadden nog steeds geen aalscholver.. Onder het genot van een pannenkoekje bij het Veerhuys konden we ook de aalscholver gelukkig aanvinken.

Vervolgens hadden we bedacht de pont te nemen bij Beusichem en richting Culemborg te fietsen en zo alle eenden en ganzen te scoren. Het leek wel windkracht tien... Op de helft hebben we aan het waterkantje een drankje genuttigd en wie zagen we daar (enigszins jaloers) wind mee de dijk richting Beusichem af fietsen... Jawel, onze concurrenten Job en Daniel...

Bij de Steenwaard hebben we met de Teli de water-

kantjes afgezocht naar een zilvereiger of een lepelaar. We zagen we een witte stip in de verte maar het was inmiddels al 15.00 uur. Na kort beraad besloten we niet het water bij de Steenwaard rond te lopen,

maar langs het spoor in Culemborg meer van die vervelende moeilijk te definiëren bruine vogeltjes te scoren (aandachtspuntje volgend jaar). Achteraf bezien misschien geen wijze keuze aangezien andere teams daar inderdaad een zilvereiger scoorden.

Wel werden we beloond bij de Uiterwaarden op de dijk achter het spoor. Hé is dat een smient...?? Na opzoeken, nee een zomertaling (vink). Al zittend bij het monument verder we beloond met een sijs.... dat was toch wel een hoogtepunt. De blauwborst liet zich helaas niet zien... Van het spoor nog snel even naar het park voor een roodborst die zich ook helaas niet liet zien (nog een aandachtspuntje voor volgens jaar is de vogelzang optimaal te beheersen). Oftewel nog meer uurtjes luisteren naar Nico de Haan.

Al met al bracht dat vinken op de soortenlijst ons op 81 soorten. Op twee soorten werden alle teams standaard gekort, en over vier werden we nog stevig aan de tand gevoeld door de jury. Uiteindelijk bleef de teller op 77 soorten staan: wij hadden ons aantal-doel gehaald ... maar ... nu nog de uitslag over die Blinde Vink (we weten het: voor de meesten is de Gouden Snip het uitgangspunt) ... De spanning was voor ons om te snijden ... er ging bijna geen hap Chinees door onze keel ... tromgeroffel ... zweterige handjes zochten steun bij elkaar, maar hij ging aan ons voorbij!

Al met al smaakt dit ontzettend naar meer: volgend jaar zijn we weer van de partij - scherper dan ooit! 🐦

Oeverloper, foto Joke Altenburg

BIG DAY for DUMMIES? Echt niet!

door Hans Kunstman

Meer dan tien jaar lang was ik een stalker van de site van de NVWC.

Heimelijk bekeek ik de rivier- en trektellingen, las over de waargenomen vogels op de Big Day en liet me daardoor ook inspireren om zelf eens op pad te gaan. Vogelaar was ik sowieso al, sinds de strenge winter van 1963. De massaal samengepakte, verschillende soorten eenden in het laatste open water in het Amsterdam-Rijnkanaal bij de elektriciteitscentrale PEGUS in Utrecht hebben mij daartoe verleid.

Hans en Jurgen

Via de zakgids 'Zien is kennen' ontdekte ik de pijlstaarten, zaagbekken en nonnetjes en werd het steeds meer 'Kennen is zien'. Het opspuitterrein voor de latere wijk Utrecht Overvecht werd mijn favoriete stekje, waar toen zwarte sterns, kuifleeuweriken en twee plevierensoorten heel gewoon waren.

Sinds begin van dit kalenderjaar ben ik grotendeels prepensioener en heb ineens veel meer tijd om te vogelen. Dus heb ik me ook maar eens gemeld bij een trektelling. Dat was een ervaring waar ik even doorheen moest. Mannen met indrukwekkende telescopen hadden gesprekken over vogels met 'driedubbele namen'. Die vogels, die achterin de vogelgidsen staan, meestal maar met één regeltje aangeduid. Het ging om Kaspische, toendra, taiga, noordse, enz., enz. soorten.

Als er een groepje stipjes over kwam, dat zij altijd al veel eerder zagen dan ik, werd dat als '6 gp' afgedaan. Ik trok zelf maar de conclusie dat het zes graspiepers moesten zijn. Ik geloofde alles en iedereen op zijn deskundige woord. Hadden ze over Parmezaanse parel pieper gesproken, ik had mijn gezicht in de plooi gehouden. Mijn hulpeloosheid, nee ontreddering werd al snel onderkend en er werd mij verteld dat trektellen 'topsport' was en dat ik vooral moest vragen. Vragen en leren kijken dat is de juiste houding; dan zie je de patroontjes in de vliegbeweging, het uitslaan van de vleugeltjes, de kleine rustmomenten en hoor je de roepjes. Hoewel ik nog steeds beginner ben in deze sport, heb ik al heel wat geleerd, ook over plekken, soorten, in ons werkgebied. De mannen hebben namelijk de zeer hebbelijke eigenschap ook alles met je te willen delen. Gezellig en leerrijk zijn dan ook de woorden die het beste beschrijven hoe het twee tellingen later voelde.

Aan de coördinator, maar voor mij de beste ambassadeur van de vogelgroep Daniël heb ik toen voorzichtig gevraagd of er een variant van de Big Day for Dummies bestond of een klasse met handicap 50. Daniel zei dat ik gewoon mee kon doen als ik een partner had. Wat een geluk dat er de volgende keer nog een 'halfwas-vogelaar' Jurgen Geven aanwezig was op de post en wij elkaar binnen enkele minuten hadden gevonden. Wij deden mee aan de Big Day!

Op onze manier hebben we ons ook serieus voorbereid: routes met tijdschema uitgezet, stukjes voor verkend zodat we er op 13 mei helemaal klaar voor waren. Met zekerheid gingen we voor de blinde vink. (Al had de dove kwartel onze handicap beter gesymboliseerd!) Vol enthousiasme en goede moed onze target van 75 soorten te behalen, meldden we ons op

vrijdagmiddag zeven uur aan de start bij de Ketelvink. Van wegsprinten was geen sprake omdat we in de eerste kilometer eerst na elke vijftig en daarna om de honderd meter stopten om de nieuwe soorten te noteren. Tja, zo'n eerste uurtje met 30 soorten geeft de deelnemer moed! Toen we bij het invallen van het duister ook nog een paartje zwarte sterns in de Steenwaard hun avondsackje zagen vangen, kon de eerste dag eigenlijk niet meer stuk.

Nadat de bosuil in de Plantage ons welterusten had gezegd, gingen we met 49 soorten tevreden slapen. Niet bij, maar voor het krieken van de nieuwe dag zaten we al weer op de fiets om bij de afspraakplaats een prachtig zingende zanglijster te noteren. Het stukje langs de Lek, richting Everdingen bracht de verwachte soorten op, behalve de lepelaar en bruine kiekendief die we hier eerder wel hadden gezien. De gekraagde roodstaart die we even later zijn monotone 'wiet' hoorden roepen, maakte dat weer goed. Als controle en hulp hebben we gebruik gemaakt van de Birds of Northern Europe op mijn Iphone, waarop al onze lijstsoorten met diverse zang en roepjes snel te vinden zijn. Rond een uur of 7 waren we bij de wiewaal plek in de Regulieren aangekomen. Gelukkig lieten ze hun prachtige diedeljo duidelijk horen. Mooi was dat ik daar een boomkruipertje hoorde en Jurgen deze vervolgens zag. Het teamwork begon te groeien! Met dank aan Gerrit-Jan konden we daar ook de nachtegaal noteren. Overigens andere 'cadeautjes' van de 100+ jongens waren: zomertaling en grauwe vliegenvanger. We schreven gestaag onze nieuwe soorten bij en lagen nog steeds voor op het op dat uur geplande aantal. Maar toen deed zich een ander fenomeen voor dat denk ik ieder team overkomt. Je scant de lijst nog eens door en stelt vast dat je nog geen huiswaluw en ringmus (of andere gewone soort) hebt gezien. Vervolgens scan je alle boerderijen op weg naar de Put van Buren op deze soorten, maar ziet ze steeds maar niet. Uiteindelijk werden ze gevonden bij Buren en Wijk bij Duurstede, maar de pimpelmees ontbrak nog steeds op onze lijst.

Omdat de kilometers en de korte slaap rond het middaguur gingen tellen, moesten we onze middagambitie bijstellen: rondje langs Plantage (zeker voor de pimpelmees!) en de Lek.

De pimpelmees hield zich echter schuil, maar wel konden we nog net een boomklevertje betrappen voor dat hij achter de boom omhoog schoot. Om 4 uur nog steeds geen pimpelmees?! Ik dreigde mijn maatje Jurgen dat ik me zo niet aan de finish zou durven vertonen, dus de nood was hoog.

Plan C kwam uit de kast: van de Lek naar de kinderboerderij waar vast wel een pimpelmees nestkast te vinden was. Gelukkig was dat zo en stonden we een minuutje later al weer bij onze fietsen. Via de kleine roekenkolonie bij de Gandhi (soort 79) reden we tevreden en trots naar de finish.

79 soorten, 4 meer dan onze target!

We hadden echter niet gerekend dat de zeer zorgvul-

dige en deskundige jury er 4 escape soorten (fazant, canadese, Indische en Egyptische gans) zou aftrekken. We werden ook nog aan de tand gevoeld over de gekraagde roodstaart en zwarte stern, maar we konden hen gemakkelijk overtuigen. Dus toch precies 75! Daarna de spanning: zou het genoeg of beter gezegd niet teveel zijn voor de blinde vink? Gelukkig kwam de uitslag in volgorde van slechtste naar beste resultaat en konden wij als eerste de blinde vink trots in ontvangst nemen. Trots omdat we toch hadden meegedaan, we onze target hadden gehaald en dat we die dag heel veel hebben geleerd!

Jurgen en ik hebben een geweldige dag beleefd!

En de jongens van de vogelgroep, de organisator, jury, gastvrouw after party : They are really a good bunch of guys, girls! Zeer bedankt allemaal!

Jurgen en ik zijn vast besloten om volgend jaar weer mee te doen. De lat hebben we aanvankelijk op 85, maar bij nader inzien maar gelijk op 100 gelegd.

Onze evaluatiepunten en voornemens voor volgend jaar:

- Werken aan onze 'schaamsorten' (Dat zijn soorten die iedereen heeft gezien, maar wij niet: zoals ijsvogel, matkop, bosrietzanger, gele kwikstaart, zelfs torenvalk en heggenmus, enz.)
- Geluidjes van de kleine zangertjes oefenen
- Andere route: 's avonds Lek, 's morgens Put van Buren, Regulieren, 's middags Plantage, Lek en Bossche waarden (Met rond koffietijd een tussenstand-evaluatie en op basis van de gescoorde soortenlijst, kiezen van plan B.)
- Meer voorverkennen van broedende- en/of locatie trouwe soorten (Uilenplekken 'weten'!)
- Meer differentiëren in het scannen van de omgeving (Dus niet met z'n tweeën dezelfde bosjes afturen.)
- Meer omhoog kijken (We hebben teveel rovers gemist!)
- Telescoop mee, vooral naar uiterwaarden Lek (Dan wordt die lichte grutto, vanzelf een groenpootruiter en die donkere tureluur een zwarte ruiter!)

Aanvullende tips, adviezen n.a.v. dit verslag zullen we van harte verwelkomen, met de waarschuwing: het

Lepelaar, foto Jouke Altenburg

De Blinde Vink uitgereikt door de voorzitter.

kan, nee zal tegen jullie gebruikt worden (☺)!

Met pijn in het hart (Zij is zo mooi!), maar tegelijk met veel genoeg willen we volgend jaar afscheid nemen van de blinde vink. Daarom hoop ik dat er meer sluimerende, aarzelende vogelaars zullen zijn die dan willen meedoen. Geloof me, deze beschrijving is maar een vage schaduw van de intense, stralende belevenis. Meedoen is je even helemaal onderdompelen in de natuur, in de vogels, is mensen leren kennen en vrienden maken.

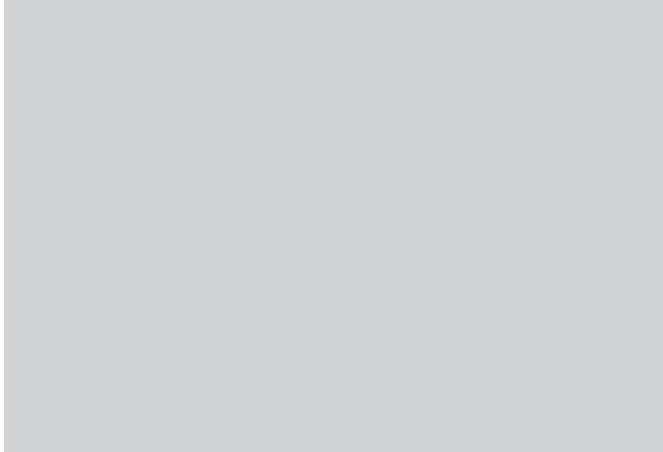
Meedoen is winnen! 🐦

Daniël en Job

Gerrit-Jan en Dirk

Jolanda, Jantien en Klaartje

Mark en Ruben

Ruud en Theo

door Ellen Geleedst

Waar komt die naam vandaan

Witte zwanen, zwarte zwanen

Een verklaring van de plantennaam 'hemelsleutel'

*Witte zwanen, zwarte zwanen,
wie gaat er mee naar Engelland varen?
Engelland is gesloten.
De sleutel is gebroken.
En is er dan geen smid in het land
die de sleutel maken kan?
Laat doorgaan, laat doorgaan;
wie achter is moet voorgaan.*

Dit liedje kennen we waarschijnlijk allemaal. Maar is het iemand ooit opgevallen dat Engelland in dit lied met twee letters *l* is geschreven? Dat is geen vergissing, dat hoort zo. Het heeft namelijk niets te maken met de regenachtige land aan de andere kant van de Noordzee te maken. Het gaat over het land van de engelen, de hemel. En de witte en de zwarte zwanen, dat zijn wij, gewone stervelingen. Sommigen wit en mogen de hemel binnengaan, anderen zwart en ja, daar zullen we maar niet over uitweiden. Een Middeleeuws wereldbeeld, perfect samengevat in een liedje. Want het gaat verder; het valt niet mee om in de hemel te komen, maar er is een sleutel. Wat de sleutel is tot het binnengaan van de hemel wordt hier niet uitgelegd. Naar het beeld van die tijd zal het gaan om een goed leven, aflaten kopen misschien en een hoop genade van bovenaf. En dan mag je er binnen. Wie achter is, moet voorgaan. De eersten zullen de laatsten zijn in de hemel.

Een sedum

Een kinderliedje. Een Middeleeuws wereldbeeld. Maar dit is de Hak-al en het gaat dus over een naam uit de natuur. Voor deze keer heb ik de plantennaam 'hemelsleutel' gekozen. Trouwe lezers van deze rubriek weten wel dat ik graag een onderwerp kies met een raakvlak met religie. Deze naam is me dus op het lijf geschreven. Ik was dan ook blij met de tip om deze naam eens uit te spitten. Het is op het moment van schrijven de zesde mei. Dat is erg belangrijk om te beseffen. Dat het vandaag 6 mei is. Toen ik begon met naspeuringen naar de herkomst van deze intrigerende plantennaam kon ik

Hemelsleutel (Sedum telephium), foto Henry Salomé, Wikipedia.

niet weten dat de datum van vandaag nog terug zou komen in de verklaring, maar het gaat gebeuren. Let maar op.

De plant 'hemelsleutel' zullen velen kennen als tuinplant. Je hoeft niet heel erg botanisch onderlegd te zijn om hem te kunnen herkennen. In erg veel tuinen staat hij. Hij komt uit de Sedumfamilie: *Sedum telephium* luidt het voluit. Hij komt ook wel in het wild voor, voornamelijk in wegbermen in de wat koudere delen van Europa. Daar schijnen wij ook al bij te horen. Hij moet erg veel verschillende verschijningsvormen hebben, maar per gebied ziet hij er wel erg hetzelfde uit. Zelf houd ik erg van de hemelsleutel. Met name in september kun je er een hoop moois mee maken

voor in een vaasje of stukje, gecombineerd met wat hortensia en braam of andere bessen. Mooi decoratief vind ik hem. En het breidt zich vaak prettig uit, zodat je ook ongegeneerd wat kan wegknippen voor een vaasje.

Middeleeuws gedachtegoed

Dat er een sleutel zou zijn van de hemel wordt niet alleen bezongen in het liedje van de witte en de zwarte zwanen. In de volksmond wordt wel gezegd dat je je na de dood moet melden bij Petrus aan de hemelpoort en dat hij de sleutels van de hemel beheert. Dan gaat het echt om volkswijsheid, want er is geen enkele Bijbelse grond om aan te nemen dat Petrus die rol heeft. Ik heb er een boek bijgehaald van mijn meest geliefde schrijver: Anselm Grün, een Benedictijner monnik, met de eveneens intrigerende titel: 'Wat komt er na de dood?' Alle beelden uit de Bijbel en met name de uitspraken van Jezus worden geanalyseerd, maar Petrus is daarbuiten gelaten. Een mooi stukje Middeleeuwse toevoeging zullen we maar zeggen.

Toch zal de naam van de plant wel van dit beeld zijn afgeleid: van het beeld dat er een sleutel bestaat van de hemel. Op christelijke grond kun je wel zeggen dat dat ook zo is, maar dan wordt als sleutel het geloof in Jezus Christus beschouwd en niet een metalen sleutel aan een rammelende bos van Petrus. Goed, we gaan ervan uit dat de plantennaam is gebaseerd op het Middeleeuwse beeld.

Maar dan blijft wel de vraag: waarom heet deze plant nu hemelsleutel? Waarom heeft het maarts viooltje, het zomerklokje of de kaardenbol niet die naam gekregen?

De zesde mei

Bij het begin van mijn speurtocht naar de verklaring van de naam van de 'hemelsleutel' was ik bang dat het bij bovengenoemd verband tussen de hemel en sleutels zou blijven. Maar ik ben hem op het spoor gekomen: de uitleg waarom juist deze plant een hemelse naam gekregen heeft.

Ik stuitte namelijk op een oud gebruik, hoogst waarschijnlijk helemaal in onbruik geraakt. Ik pakte even het boekje "Tuinieren met heemplanten" van Bram Galjaard, om gauw de Latijnse naam op te zoeken. Dit boekje stond boven; de flora helemaal beneden en ik zit op zolder achter de computer. Vandaar. En daar las ik tot mijn grote vreugde het volgende bij 'hemelsleutel': "Vroeger sint-janskruid genoemd; men placht de plant rond Sint-Jan ondersteboven aan de zoldering te hangen, waarbij de top zich omhoog kromde en toch ging bloeien." Wat een mooi gebruik. Ik kende al wel het gebruik om op 5 december, op het feest van Sint Nicolaas, een tak van de appelboom te halen. Met kerst kwam dan precies de bloesem te voorschijn. Dit gebruik valt wel in dezelfde categorie.

Gauw op zoek naar dat feest van Sint Jan. Met Sint Jan wordt Johannes, de apostel bedoeld, zo neem ik aan. Er zijn zes andere Sinten Jan en bij Johannes loopt het in de tientallen. Maar we gaan uit van de Apostel van Jezus, de belangrijkste Jan. Als datum van het

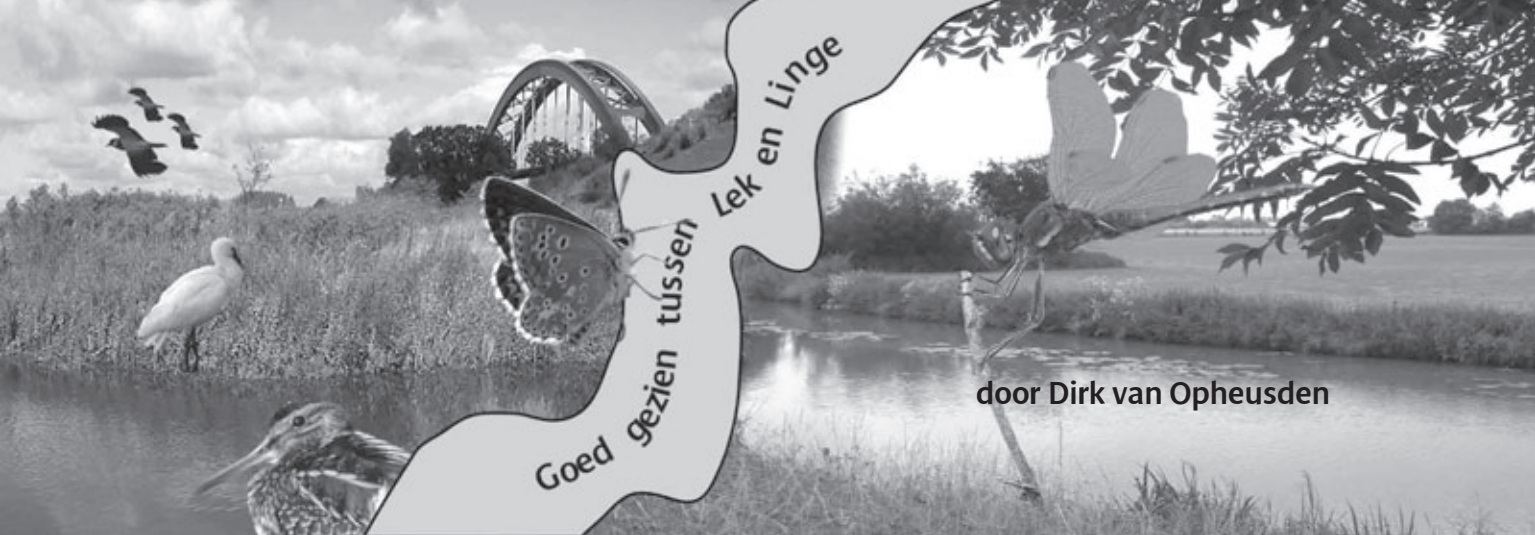
feest worden er verschillende genoemd, maar de belangrijkste in de Roomse kerk valt op zes mei. Zes mei, vandaag dus! Nu alles groeit en bloeit in de tuin lijkt me dat een logisch moment om de plant ondersteboven op te hangen. De datum die hartje winter genoemd werd, valt sowieso af.

Wat is er nu op 6 mei met onze Sint-Jan gebeurd? Hij was in Efese, waar hij woonde na de dood van Jezus, gevangen genomen en overgebracht naar Rome. Op zes mei, waarschijnlijk van het jaar '90, werd hij daar bij de Latijnse poort in een ton met kokende olie gegooid. Alleen, zo vertelt dit wonderverhaal, gebeurde er niets met Johannes. Hij kon daarna nog in ballingschap gaan naar Patmos, waar hij het laatste boek van de Bijbel heeft kunnen schrijven.

Poort, hemels wonder; dit wetende had het mij logischer geleken als Johannes de sleutelbewaarder zou worden van de hemel, maar met logica kom je niet altijd het verst als het gaat om Middeleeuwse denkbeelden.

Klein wonder

De naam sint-janskruid heeft dus ooit bij deze plant gehoord. Maar gezien het tot de hemel groeien wanneer je hem op het feest van Sint-Jan ondersteboven hangt, is het ooit veranderd in hemelsleutel. Prachtige verhalen zijn het, die we maar moeten laten voor wat ze zijn. Voor veel NVWC'ers zal dit verhaal wel een (te) hoog mysteriegehalte hebben. Ik zeg niet dat ik in die wonderen geloof, maar het verklaart wel de naam van de plant en daar was het mij om te doen. En het brengt me op een idee. Een idee waar ik anders nooit op gekomen zou zijn. Ik ga dan ook gauw een punt zetten achter dit stukje. Ik moet namelijk nog even de voortuin in. Een stukje 'hemelsleutel' uitsteken en ondersteboven ophangen. Het is tenslotte zes mei vandaag en ik wil dat wonder wel eens met eigen ogen aanschouwen. Ik hoop dat ik de volgende keer melding kan maken van een klein wonder. 🐣

door Dirk van Opheusden

Na een Hak-al te hebben overgeslagen, is de waarnemingenrubriek 'Goed gezien' weer terug. Voordeel van een nummer overslaan is dat er natuurlijk aardig wat stof is. In deze aflevering, waarin de winter nog voelbaar is, kan de pestvogel niet ontbreken. De prachtige vogels zijn dit seizoen meerdere malen gezien. Minder opvallend maar ook winters is de barsmij. Verder een zwam die zijn naam alleen onder de microscoop eer aandoet, en: stippen. Véél stippen. Tenslotte: blij vooral leuke waarnemingen mailen naar waarnemingen@nvwc.nl en laat anderen meegenieten!

Dinsdag 1 februari 2011

'Pestvogels doen het goed deze winter rondom Culemborg. Er zijn jaren dat ze niet gezien worden in ons werkgebied. Begin november zijn er twee een paar dagen aanwezig geweest in de wijk "Eva Lanxmeer". Deze vogels hebben zich leuk laten bekijken. In 2011 begon het op één januari meteen goed. Tijdens de Punt Transecttelling zat een pestvogel in een struweel langs de Beusichemse dijk bessen te eten. Op het moment (begin februari; red.) zijn drie vogels aanwezig op het parkeerterrein waar tot vijf jaar geleden de Aldi zat. Dit is de Kloosterstraat. Hier foerageren ze op Gelderse roos. Het is de moeite waard om even te gaan kijken.' (Daniël Beuker)

Dat er jaren zijn dat er geen pestvogels gezien worden in en rond Culemborg is terug te zien op Waarneming.nl. Eén waarneming (drie vogels) uit januari 2001, dan een hele poos niks, tot er in 2008 weer eens een waarneming wordt gemeld (vijftien vogels). Dat was eind oktober en dat is vrij uitzonderlijk, waarover later meer. Februari 2010 was goed voor vijf geregistreerde waarnemingen. Dat is in vergelijking tot de jaren ervoor al heel wat, maar valt in het niet bij de elf waarnemingen uit oktober en november 2010. December laat een dipje zien, maar in januari en februari 2011 druppelen de waarnemingen gestaag door. De meest recente is van 23 februari. Elders in het land worden ze nog steeds (begin april) gemeld.

Vroege piek

De winter 2010-2011 was voor heel Nederland (en de rest van West-Europa) een goed pestvogelseizoen. Landelijk zijn er op Waarneming.nl van oktober 2010 tot en met maart 2011 maar liefst 52.257 pestvogels gemeld. Nog niet zo veel als in het recente topjaar 2006 (meer dan 66.000 van januari tot en met april), maar toch ruim boven gemiddeld. Opvallend is de vroege piek. De grootste aantallen werden al in oktober 2010 gezien (25.000). Gewoonlijk ligt de piek wat later, soms in november maar vaker in de eerste maanden van het jaar. Wat is daarvan de oorzaak? Weliswaar hebben we een vrij koude winter achter de rug, maar dat komt vooral omdat de maand december 2010 het gemiddelde naar beneden haalt. Ook in noordoost Europa waren

Pestvogel

Pestvogels waren deze winter verschillende keren te zien in Culemborg (foto: Jack Brouwers)

de omstandigheden in oktober niet heel bar.

Het antwoord is tweeledig. De pestvogel heeft een goed broedseizoen achter de rug. Daardoor waren er in het najaar relatief veel pestvogels in het broedgebied. Gedreven door voedselschaarste zijn de vogels vroeg op trek gegaan. Met als gevolg dat het kenmerkende 'belletje' van de pestvogel op de laatste dag van oktober ook op de telpost in de Redichemse Waard te horen was.

(Bronnen: Waarneming.nl, KNMI, Sovon)

19-stippelig lieveheersbeestje

Boven: Het 19-stippelig lieveheersbeestje is lid van een grote familie vol variatie (foto: Wim Rubers)

Onder: Veelvraat in opmars: het veelkleurig aziatisch lieveheersbeestje (foto: Wikimedia Commons/PaulB)

27 januari 2011

'De waterstand in de Lek is al weer aardig gezakt en langs de hoogwaterlijn is een dikke laag aanspoelsel achtergebleven. Nu is het bekend dat in dit aanspoelsel vaak kevers te vinden zijn die normaal gesproken overwinteren elders in de uiterwaard.

Gewapend met de keverzeef heb ik in de Baarsewaard een tweetal monsters van dit aanspoelsel genomen. Samen leverde dit ca. 2 liter zeefsel op wat thuis verder uitgezocht werd. De vangst overtrof alle verwachtingen. In beide monsters samen werden meer dan 500 kevers aangetroffen in ca. 100 soorten. Meest opvallende groep hierin waren de loopkevers: 139 kevers in 19 soorten. Verder o.a. 86 snuitkevers, 21 aardvlooien, 5 soorten goudhaantjes en 3 soorten lieveheersbeestjes waaronder het 19-stippelig lieveheersbeestje (zie foto). Verder nog 1 mier (gedetermineerd met de splinternieuwe mientabel: Bosslankmier, deze is waarschijnlijk wel van elders afkomstig), 3 soorten wantsen en diverse jonge rupsen.

De loopkevers zijn inmiddels gedetermineerd. Algemeenste soort is *Bembidion lunulatum* met 35 exemplaren. Zeldzaamste soort is *Acupalpus dubius*, deze is nog maar weinig in het rivierengebied aangetroffen en wordt meer genoemd van veengebieden. De 5 aangetroffen exemplaren wijzen op een flinke populatie.

Er werd een monster genomen resp. in de hoek spoordijk - bandijk en aan de voet van de spoordijk. In het aanspoelsel onderaan de spoordijk zaten verreweg de meeste kevers.' (Wim Rubers)

Misschien zou dit stukje over de zeldzame loopkever *Acupalpus dubius* moeten gaan. Dat het in plaats daarvan over het helemaal niet zeldzame 19-stippelig lieveheersbeestje gaat ontmaskert mij dan ook ongenadig als leek op kevergebied. Maar het beestje prikkelt mijn nieuwsgierigheid. Ik wist van het bestaan van een tweestippelig lieveheersbeestje en van een zevenstippelige. Als er dan ook een 19-stippelige blijkt te bestaan... Wat is er dan nog meer mogelijk?

Stippels en nog eens stippels

Het zal u verbazen. De lieveheersbeestjesfamilie Coccinellidae heeft vijf onderfamilies. Van één van die onderfamilies (de Scymniae) zijn de tweeëntwintig leden wel heel erg klein en vaak niet zonder microscoop te determineren. Dat geeft niks, want de resterende vier onderfamilies zijn goed voor maar liefst veertig soorten (in Nederland en België voorkomende) lieveheersbeestjes. Er zijn er veel bij van het type rood-met-zwarte stippen, maar ook zwart-met rode stippen komt voor, of geel met zwarte stippen, of oranje met gelige vlekken. En dan de stippels natuurlijk. Tweestippelig, vijfstippelig, zevenstippelig, tienstippelig, veertienstippelig, noem maar op. Bij vierentwintig stippels stopt het. Maar dan hebben we ook nog het schitterend lieveheersbeestje, het ruigtelieveheersbeestje, het roomvleklieveheersbeestje... Toppunt van bescheidenheid in al het stippengeweld: het onbestipeld lieveheersbeestje. Pak er dan nog het gestreept (!) lieveheersbeestje en het harig lieveheersbeestje bij en het is wel duidelijk: de lieveheersbeestjes zijn de Barbapapa's van de insectenwereld. Op de website stippen.nl vind je ze allemaal.

Niet alleen bladluizen

De meeste lieveheersbeestjes zijn van het type bladluiseters. Het 19-stippelige lieveheersbeestje hoort daar ook bij. Het is een klein torretje, ongeveer drie millimeter lang. Daarom, en omdat hij vooral op waterplanten leeft, kom je hem niet snel tegen. Al is het een behoorlijk algemene soort. Overwinteren doet hij in holle plantestengels.

Er zijn ook lieveheersbeestjes die schimmels eten, zoals het meeldauwlieveheersbeestje en het citroenlieveheersbeestje. De laatste (geel met veel zwarte vlekjes) komt algemeen voor en is vaak te vinden als overwinteraar in de tuin, onder een bloempot, steen of iets dergelijks. Enkele soorten eten planten, zoals het 24-stippelig lieveheersbeestje. Uiterlijk is dat een 'echt' lieveheersbeestje: rood met zwarte stipjes. Maar het is piepklein (3 mm) en vrij zeldzaam. Een bijzonderheid is dat de meeste geen vleugels hebben.

Een vrij recente (begin 21ste eeuw) verschijning in West-Europa is het veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje. Het is hier terechtgekomen als importproduct om bladluis te bestrijden in de tuinbouw. Ook buiten de kas redt hij het echter prima. Een beetje al te prima; het is een vraatzuchtig beestje dat zich bij een tekort aan bladluis ook vergrijpt aan larven van inheemse lieveheersbeestjes. Er wordt dan ook gevreesd dat de exoot schade zal toebrengen aan populaties van soorten die hier van nature voorkomen. Qua verschijning zijn ze erg variabel. De kleur van de dekschilden varieert van geel via bleekrood tot zwart. Ook het aantal vlekken verschilt. Kenmerkend is dat de meeste exemplaren een soort deuk of plooi achter in het schild hebben. (Bronnen: Stippen.nl, Gardensafari.nl)

*Citroenlieveheersbeestje; foto
Olaf Leilinger Wikipedia.*

*Wonder van bescheidenheid in het stippengeweld: het ongestippeld lieveheersbeestje
(foto: Gilles San Martin/Wikimedia Commons)*

Barmsijs

Barmsijs, ontsnapt aan de kat (foto: auteur bekend bij de redactie)

9 maart 2011

'We hadden bezoek gistermiddag.

Bij thuiskomst troffen we de poes kermend op tafel aan en op het randje van het bovenraam zat (heel rustig) dit vogeltje ...

Een kleine barmstrijper, constateerden we met het boek in de hand. Gelukkig helemaal ongeschonden.

We hebben paar foto's gemaakt en toen het vogeltje gepakt en buiten gelaten. Het vloog zo weg.' (naam bij de redactie bekend)

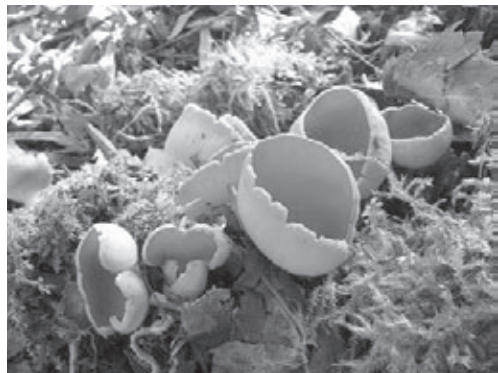
Daniël Beuker, coördinator van de vogelwerkgroep, reageerde per mail op de waarneming:

“Ik zag dat jullie de vogel als kleine barmstrijper hebben gedetermineerd. Het is moeilijk om het zo vanaf een foto te zien, maar ik denk dat het om een grote barmstrijper gaat. Wat ik namelijk op de foto denk te kunnen zien is een scherp contrasterende witte vleugelstreep op een vrij lichte vogel.

Bij kleine barmstrijper is het lichaam wat warmer gekleurd, soms zelfs bruin. De vleugelstreep bij kleine barmstrijper is eveneens gelig en niet zo contrastrijk.

Kleine barmstrijper is een broedvogel in Nederland en brengt de winter vaak elders door. De grote barmstrijper broedt in de noordelijker gelegen delen van Europa en overwintert in Nederland soms met grote aantallen. Dit is natuurlijk geen determinatiekenmerk, maar het kan soms wel helpen.”

Krulhaarkelkzwam

De krulhaarzwam doet zijn naam alleen onder de microscoop eer aan (foto: Wim Rubers)

19 maart 2011

Het is een goed jaar voor de Rode kelkzwammen van de Tichelgaten van Buren. Na de eerste vondst van de Rode kelkzwam in Buren op 21 april 2008 zijn ook in 2009 en 2010 enkele vruchtlichamen van deze bekerzwam tevoorschijn gekomen. Maar deze winter doen de prachtige rode kelkjes het wel heel erg goed. Ze komen nu over een veel groter oppervlak voor en het zijn er bijzonder veel. Bij een vluchtige telling kwam ik uit op 137 exemplaren met het zijn er ongetwijfeld in werkelijkheid nog meer.

Enkele bekertjes zijn microscopisch gecontroleerd en er blijken nu zelfs 2 soorten door elkaar te groeien. Was in 2008 nog alleen de echte Rode kelkzwam aangetroffen, nu blijkt ook de Krulhaarkelkzwam er tussen te staan. Op het oog zijn beide soorten niet te onderscheiden. Op de buitenkant van de beker komt een wittig waas voor, bestaande uit schimmeldraden. Deze draden zijn bij de Krulhaar sterk gekronkeld, bij de Rode kelkzwam s.s. vrijwel recht. Ook zijn de sporen nogal verschillend van vorm. De Krulhaar geldt als de iets algemenere soort, maar beide zijn vrij zeldzaam. Heel boeiend allemaal. (Wim Rubers) 🐦

2011 Aflevering 1, periode januari/april

VAN DE Leesplank

door Leo van der Kooij

Omdat de periode tussen het verschijnen van het vorige nummer en het voorliggende meer dan een half jaar heeft geduurd, is de hoeveelheid ontvangen tijdschriften zo groot dat ik in overleg met de redactie mij beperk tot de tijdschriften van onze buurverenigingen en enkele nieuwe of minder algemeen verspreide tijdschriften.

't Altenatuurtje

In nummer 86 staat op bladzijde 32-41 een bespreking van de eind 2010 verschenen verspreidingsatlas "Dagvlinders en Libellen in het Land van Heusden en Altena 2000 t/m 2007". Het boek is het resultaat van 8 jaar onderzoek naar de verspreiding van deze insecten in de 212 kilometerhokken van het gebied. In deze periode werden er 26 verschillende soorten dagvlinders en 38 soorten libellen waargenomen. Het klein koolwitje was de meest verspreide en tevens de meest waargenomen vlinder. Bij de libellen was dat het lantaarntje.

Bomennieuws

In dit blad staat een artikel over dijkversterkingen. De vraag is dijkversterkingen: met of zonder bomen? Naar aanleiding van de aanpak van de dijkversterking in de Krimpenerwaard, waarbij de rol van bomen in een waardevol cultuurlandschap niet is meegewogen, pleit de Bomenstichting voor een zorgvuldiger afweging.

In het artikel worden diverse alternatieve methoden van dijkverzwaring besproken waarbij waardevolle bomen gespaard kunnen worden zonder de veiligheid in gevaar te brengen.

Het lijkt mij heel zinnig dit artikel goed te lezen omdat er binnenkort weer een versterking van de Lekdijken op stapel staat.

De DompHoorn

In nummer 1 staat een advertentie van een prachtige dvd over de Zouweboezem. Deze dvd is verkrijgbaar in de Schaapskooi in Hei en Boeicop. Verder weer een uitgebreide waarnemingenlijst met ondermeer een roerdomp aan de Banweg in Culemborg (bladzijde 45).

Groene Hart Leven

Aandacht voor vogels. Op bladzijde 32/33 staat een artikel over wintervogels in de Reeuwijkse Plassen. Hier verzamelen zich in de wintermaanden wel 60.000 smienten en enige duizenden krakeenden. De vogels foerageren in de omliggende polders en rusten merendeels op de Plas Broekvelden. Dankzij de diepte van 30 meter vriest deze plas niet dicht.

De Knipselkrant

Deze keer met drie afleveringen, is goed te volgen welke onderwerpen betreffende de natuur in Nederland actueel zijn. Zo lezen we allerlei meningen over:

- Het beheer van edelherten en zwijnen die steeds vaker buiten hun traditionele gebieden (Veluwe, Meinweg) worden aangetroffen.
- De toename van de populatie van allerlei soorten ganzen, met daaronder ook exoten.
- De natuurvijandige maatregelen van het nieuwe kabinet.
- Muskusrattenbestrijding en nog

veel meer onderwerpen over jacht en visserij.

De Kruisbek

In de provincie Utrecht staan verschillende projecten op tafel die beheer, behoud en ontwikkeling van natuurgebieden betreffen. In de Kruisbek worden enkele van deze projecten besproken. Geschiedenis en natuur gaan samen in het herstel van de Asschatterkeerkade bij Leusden. Dit onderdeel van de Grebbelinie is lange tijd verwaarloosd.

Er is nu een herstelplan, waarbij aandacht is voor het herstel en aanleg van amfibiepoelen, inrichten van kazematten als verblijfplaatsen voor vleermuizen en steile wanden voor ijsvogels. Het project is inmiddels in volle gang (bladzijde 3/7). Een vergelijkbaar project is de herontwikkeling van Fort Ruigenhoek in De Bilt. Het fort biedt onderdak aan ringslangen, dassen en vleermuizen. Vooral de begroeiing van korstmossen is waardevol (bladzijde 8/11).

Ten noordoosten van Utrecht ligt het Noorderpark. De naam suggereert een stadspark maar het is eigenlijk een landschapspark. Op initiatief van enkele agrarische natuurwerkgroepen gaat men hier de aanleg van natuurvriendelijke oevers en botanische randen stimuleren (bladzijde 17/19).

Verderop wordt de op handen zijnde natuurontwikkeling van de Hooge Kampse Plas bij De Bilt besproken. Het project kan veel natuurwinst opleveren, maar er zijn ook zorgen over verontreinigd baggerslib en toename van recreatie (bladzijde 20/26).

De tweede helft van het nummer is gevuld met een samenvatting van het bestuur en de diverse afdelingen en werkgroepen.

In nummer 2 lezen we een verslag van de broedvogels op het landgoed Moersbergen bij Doorn. Dit 97 hectare grote landgoed heeft een zeer gevarieerd bosrijk landschap met vijvers, weiljes en een akker. In 2009 broedden hier 43 soorten, waaronder 4 soorten

spechten en 6 soorten mezen. (bladzijde 1/6). "Voor u gelezen" heet de rubriek van mijn collega tijdschriftenlezer Frank Sigler.

Op bladzijde 18/19 besteedt hij aandacht het jubileumnummer van Hak-al. "Een bijzonder interessante uitgave" is zijn oordeel.

De Levende Natuur

In de drie voorliggende nummers van De Levende Natuur staan de volgende artikelen:

Nummer 6; Is het jaar van de biodiversiteit een succes?

- De Nederlandse biodiversiteit is met verder polderen niet te herstellen.

- Ontwikkeling van plantengroei en sialgen in herstelde Oisterwijkse vennen.

- Natuur en recreatie samen op de evenwichtsbalk.

- Wat kost het behoud van onze akkervogels?

- Herstel van dynamische natuur in de Kop van Schouwen.

Voor het hierboven genoemde artikel over de Nederlandse biodiversiteit kan ik van harte aan iedereen wie de Nederlandse natuur ter harte gaat aanbevelen. Door steeds maar toe te geven aan de ontwikkelingen in de Nederlandse landbouw met de gedachte dat er nog altijd iets voor de natuur te bereiken is met agrarisch natuurbeheer, zal de natuur steeds

verder achteruitgaan. Is de harde, maar mijn inziens onontkoombare conclusie.

Nummer 1: Het nummer is o.a. gewijd aan het Maasdal, het Kootwijkse stuifzand en het Vliegend hert. In het Maasdal is sinds 1990 veel bereikt. Het areaal natuurgebied is toegenomen van 84 tot 1514 hectare (2006). Naar schatting komt daar tot 2020 nog eens 4000 hectare bovenop.

Interessant is de opsomming van succesfactoren en faalfactoren op bladzijde 16.

Bij het artikel over het vliegend hert staat een serie prachtige en unieke foto's van de ondergrondse metamorfose van deze indrukwekkende, grootste keversoort van Europa.

Nummer 2 is een themanummer over genetica in natuurbeheer. Niet direct een gemakkelijk onderwerp. Iemand die zich niet bij voorbaat laat afschrikken door het woord genetica, zal toch veel interessante zaken te weten komen.

Lutra

In Lutra staan artikelen over overwinterende vleermuizen in Estland, het verband tussen bomerijen, luwte en vliegroutes van dwergvleermuizen, dassen als verkeerslactoffers en twee artikelen over historische gegevens over walvisachtigen.

Wat betreft deze laatstgenoemde wil ik opmerken dat historisch onderzoek interessante feiten aan het licht brengt. Het eerste artikel gaat over een waarneming van een bulrugwalvis in 1751. Deze walvis strandde toen op de Vlaamse kust bij Blankenberge. Toentertijd trok deze gebeurtenis veel aandacht. Er werden aquarellen gemaakt. Op een van deze tekeningen is een zeepok afkomstig van de huid van de walvis afgebeeld. Altijd was aangenomen dat het hier een noordkaper betrof, maar naar aanleiding van de voorbereiding van een boek over walvissen ging een van de auteurs, Gerard Peet het geval nader onderzoeken. Na bestudering van de aquarel kwam hij tot de conclusie dat er sprake moet zijn geweest van een bulrug

(zie bladzijde 93/100).

Bij baggerwerkzaamheden in de slotgracht van de ruïne van Brederode bij Santpoort kwam een aantal botten boven water. Het betrof overblijfselen van 16 verschillende zoogdieren en 19 soorten vogels, zowel wilde als gedomesticeerde soorten. Onder de vondsten bevonden zich twee wervels van een walvisachtige. Het bleek om een orka te gaan. Nog nooit eerder zijn in ons land resten van deze soort bij archeologische opgravingen gevonden (bladzijde 101/103).

Mooi Gelderland

Deze aflevering brengt goed nieuws over vleermuizen. Volgens de laatste gegevens zijn er in Gelderland ruim 200 overwinteringsverblijven. Daarin zijn circa 3200 vleermuizen geteld. Het gaat om zes soorten. (zie nummer 4 bladzijde 9).

Nieuwe Wildernis

Een themanummer over biomassa-liteit. Het gaat over grote aantallen van zoogdieren, ondergrondse biomassa (schimmels), dood en leven in de natuur, biomassa-liteit in Afrika en zo meer. Met een aantal fotoportretten met beschrijving worden 5 spraakmakende stijgers (winnaars) en 5 dalers (verliezers) getoond. Ganzen, vos, ree, wasbeerhond en japanse oester staan in de plus. Paling, walvissen, plankton, konijn en mus staan aan de negatieve kant.

Nieuwsbrief van EIS- Nederland

In de Nieuwsbrief van EIS- Nederland een kort verslag van de 1000-soortendag die op zaterdag 28 augustus 2010 in de boswachterij Staphorst is gehouden. In totaal werden er 1516 soorten vastgesteld. Met 348 soorten vormde de groep van de kevers de hoofdmoot.

De volgende 1000-soortendag is op 27 augustus 2011 in de Weerribben.

Het grootste deel van deze nieuwsbrief wordt in beslag genomen door een lijst van publicaties in

Nederland en buitenland over gewervelden.

NVL-nieuwsbrief

De nieuwsbrief vermeldt de vondst van een gevlekte glanslibel langs de Overijsselse Vecht en het verschijnen van een nieuw boek over libellen in Friesland "Libellen yn Fryslân"

Je moet dus wel Fries kunnen lezen.

Ravon

In nummer 38 lezen we over de levendbarende hagedis en de zandhagedis in Overijssel. Onderzocht is in welke typen habitat ze voorkomen. Voor de zandhagedis zijn 8 typen van belang en voor de levendbarende 21. De typen staan allemaal genoemd in de tabellen 1 en 2. Belangrijkste conclusie is dat in alle habitats hoge maximumtemperaturen en grote verschillen in microklimaat moeten voorkomen. De historische verspreiding van de boomkikker is het tweede deel van een artikelenserie. In de 19e eeuw bv. zijn er tussen 1822 en 1900 22 waarnemingen van boomkikkers in 8 provincies opgetekend.

Bij het waarnemingenoverzicht 2009 horen verspreidingskaartjes van reptielen, amfibieën en vissen, zowel van de drie groepen apart als van alle afzonderlijke soorten.

In RAVON nummer 39 staat het derde deel van de serie artikelen over boomkikkers. Het onderwerp hiervan is (her)introductions. De paling en salamanders zijn het onderwerp van de overige artikelen.

In Rivierenmagazine

Wel veel nieuws over uiterwaarden, maar geen nieuws over onze directe omgeving.

Veel projecten langs de Nederrijn staan op stapel. Het gaat om de uiterwaard bij Elst (Utrecht), de Tollewaard, de Doorwerthse Waard, de Middelwaard en de Amerongse Bovenpolder. In dit laatstgenoemde gebied wordt een rivierkwelgeul die in de loop der tijd dichtgeslibd en volgegroeid is, weer breder en dieper gemaakt. (bladzijde 22/25).

Schubben en slijm

Schubben en slijm is de naam van de nieuwsbrief van RAVON. Wie in vissen is geïnteresseerd, moet zeker nummer 6 openslaan. Hier staan verspreidingskaartjes van 9 beschermde beek- en poldervissen. Bij elke soort staat in de beschrijving welke gebieden in Nederland voor die soort belangrijk zijn of waar nog gegevens ontbreken. (bladzijde 12/17).

In de omgeving van Baarlo (Limburg) zijn voortplantende brulkikkers waargenomen. In twee vijvers waren larven en volwassen dieren aanwezig. Er is onmiddellijk een enquête gehouden onder vijverbezitters in Baarlo en omgeving en de bestrijding van deze voor alle inheemse amfibieën schadelijke exoot is ter hand genomen (bladzijde 9).

In nummer 7 komen twee andere exoten ter sprake. Het betreft de ruïnehagedis en de Russische rattenslang. De eerste soort werd in Grollo ontdekt. Het bleek dat het een verstekeling was die met de kampeerspullen uit Italië was meegelift. Het komt vaker voor dat Zuid-Europese amfibieën en reptielen met terugkerende vakantiegangers meeliften. Zo werden al eerder op Terschelling Italiaanse boomkikkers ontdekt. In geen van de genoemde gevallen gaat het om dieren die zich hier gaan voortplanten (bladzijde 8). Anders is het met de Russische rattenslang gesteld. Sinds de jaren '90 is zich een populatie aan het opbouwen in Eelde. Naar schatting gaat het ondertussen om een honderdtal exemplaren. De kans is groot dat deze slang ook elders in ons land gaat opduiken, want zij worden in toenemende mate ingezet als

natuurlijke bestrijder van ratten en muizen in kassen. De soort stamt oorspronkelijk uit Russisch Oost-Azië en Noord-China en is dus gewend aan een klimaat met koude winters. (bladzijde 21).

In Houten is sinds 2004 een ringslangwerkgroep actief. Met het aanleggen en onderhouden van broeihopen willen zij de stand van dit mooie reptiel bevorderen. Gezien de vondst van steeds meer eierschalen boekt de groep mooie resultaten (bladzijde 16).

SOVON-nieuws

Sovon nieuws meldt in nummer 4 dat het project MUS (meetnet urbane soorten) blijft groeien.

In 2010 werden in drie rondes van ruim 500 routes 344.441 vogels geteld. In tabel 1 staat de top 25 van de in totaal 163 vogelsoorten. De kauw voert de lijst aan gevolgd door merel en houtduif. De naamgever van het project, de huismus staat op plaats 5.

Verder lezen we in dit nummer onder andere over de zeldzame broedvogels in 2010 (bladzijde 3/5), ijsduikers (bladzijde 6/7) en wespdenieven (bladzijde 8/9).

Aansluitend bij het artikel over het project MUS staat op blz.18/19 van nummer 1 een overzicht van 4 jaar MUS op rij. Opvallende groeiers zijn twee soorten ganzen en twee soorten eenden. Bij de dalers valt de sterke terugloop van de spreeuw

op. De huismus gaat het overigens een stuk beter. Ringonderzoek levert vaak opmerkelijke resultaten. Een voorbeeld hiervan is grauwe gans JUR. Deze vogel werd in 2004 als jonge gent in de Ooijpolder geringd. Sindsdien is hij gemeld uit Hamburg (D), 2005, Oisterwijk 2007/2008, Coto Doñana (SP), 2008, Oosten van Duitsland 2009. Laatste waarneming tot nu toe komt ook uit Duitsland uit een gebied vlak bij de grens met Polen. (bladzijde15). Een overzicht van de resultaten van de midwintertelling van januari 2010 vergeleken met het gemiddelde van deze tellingen over de 5 voorgaande jaren is te vinden op bladzijde 4/6.

SOVON-nieuws uit de provincie Gelderland

In dit nummer een overzicht van zeldzame soorten broedvogels en kolonievogels van het district Grote Rivieren in 2010. In de tabel staan de getallen van de jaren 2007 t/m 2010 naast elkaar. De waarnemingen laten in veel gevallen zien dat er nog heel wat gegevens niet worden ingevoerd. Een voorbeeld is de ooievaar.

Voor het hele gebied staan er maar 4 broedgevallen genoteerd. Alleen al in ons werkgebied kom ik op minstens 5 gevallen. Voor de koloniebroeders - 9 soorten in het gebied - lijkt dat gebrek aan opgegeven waarnemingen in mindere mate op te gaan. (bladzijde 4/5). Meer resultaten van het project MUS vinden we op bladzijde16/17.

Vakblad natuur bos en landschap

De 4 nummers van bevatten een breed spectrum aan onderzoek, opinies en nieuws. Ik stip er slechts enkele aan. Jan Dirkmaat (van Das en Boom) slijpt de messen, unieke aanpak Ooijpolder, nieuwe kansen voor het wilde zwijn (nummer 10). Groene aanhang kende in 2010 grote daling, Wie redt het korhoen? Wetenschappers over Oostvaardersplassen (nummer 1). Kansen voor de Noordse woelmuis, De twitterende boswachter voor iedereen benaderbaar, minder

soorten vlinders in de duinen, Weg vrij voor trekkende vis (nummer 2). Vergroening door verbinding: toekomstperspectief voor natuur, Klimaatverandering en natuurbeleid, Natuurwereld in actie, ruim 250 hectare extra nodig voor de hamster, minder muskus- en beverratten in Nederland (nummer3).

Van Nature

De natuur moet opboksen tegen de plannen van Bleker. In Van Nature komen de pleitbezorgers van de natuur in het geweer. Lees de meningen van Roger van Boxtel, Peter Blom en Bernard Wientjes. Meer dan ooit is het gewenst dat particulieren en natuurbeschermingsorganisatie gaan samenwerken. Een voorbeeld uit de praktijk is de ontwikkeling van het landgoed De Logt bij Oisterwijk. (nummer 2 bladzijde11/13).

Vlinders

Een opmerkelijk artikel over duinvlinders. In de archieven van PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland dook een schrift op met nauwkeurig bijgehouden aantekeningen van de fauna van het duingebied tussen Egmond aan Zee en Wijk aan Zee uit de jaren 1947, '48 en '49. Het was de aanleiding om het verschil tussen het duingebied vroeger en nu in een artikel te bespreken. Vooral de parelmoervlinders hebben de grootste veer moeten laten. Er zijn veel maatregelen genomen om de achteruitgang van de natuur in de duinen te stoppen en waar mogelijk weer in de oude rijke toestand te herstellen. Herstel van alle vlindersoorten valt echter niet te verwachten. Er zijn soorten bij die zonder herintroductie geen enkele kans op terugkeer hebben. Dat laatste geldt voor de moeras-

Duinparelmoervlinder, foto Sander van der Molen - Wikipedia.nl

parelmoervlinder en de veldparelmoervlinder. (bladzijde 16/19). Verder vinden we artikelen over aardbeivlinders, bruine eikenpages en kleine ijsvogelvlinders. Met de laatste soort gaat het de laatste jaren een stuk beter (bladzijde 12/13).

Vogelnieuws

In Vogelnieuws is er aandacht voor het jaar van de boerenzwaluw en het jaar van de bossen.

Een bijzonder interessant artikel binnen dit laatste thema vinden we in nummer 2. In "Turbulente broedvogelgeschiedenis in de Flevolandse bossen" lezen we dat zich in de 60 à 40 jaren van de bossen in de drie Flevolandse polders een snelle ontwikkeling heeft voorgedaan. In totaal werden in de hele periode 80 soorten broedvogels waargenomen. Het aantal vogelsoorten dat het van ouder wordend bos moeten hebben, is volgens verwachting sterk toegenomen. Er zijn al 4 soorten spechten en ook de roofvogels nemen toe in soorten en aantal (bladzijde 20/21).

Zoogdier

Drie nummers van Zoogdier komen het laatst aan de beurt.

In nummer 3 (2010) lezen we over edelherten die het oosten van Nederland veroveren. Vanuit het Duitse Forst Bentheim zwerven exemplaren van dit grootste in het wild levende landzoogdier van ons land uit over Twente. De achterhoek ontvangt geregeld zwerfende herten uit het Dämmerwald en Üfter Mark. De toekomst van deze edelherten is nog onzeker omdat er voor de leefgebieden buiten de Oostvaardersplassen en de Veluwe een zgn. nulstandbeleid van kracht is. Van waarnemingen trekroutes en leefgebieden zijn kaartjes opgenomen (bladzijde 3/7).

Het is al weer 15 jaar geleden dat er in de Gelderse Poort 5 bevers werden uitgezet. De populatie in de Kekerdomse en Millingerwaard is toegenomen tot 22. Ondanks het feit dat er 9 bewoonde burchten in dat gebied gevonden zijn, worden er in 2009 slechts in drie daarvan

Bever, foto Per Harald Olson Wikipedia

in totaal 4 jongen geboren. Het reproductiesucces is dus laag te noemen. Is de draagkracht van het gebied bereikt of is gebrek aan genetische variatie hiervan de oorzaak? (bladzijde 8/11). De andere artikelen gaan onder andere over de bruinvissen die weer terug zijn in de Oosterschelde, orka's in Nederland en aangespoelde witsnuitdolfijnen op Ameland.

Nummer 4 is een jubileumnummer gewijd aan het twintigjarig bestaan van het tijdschrift. Er staan artikelen in over de otter, wilde zwijnen, Noordse woelmuizen en de start van het project Zoogdierratlas. Na de vorige editie in 1992 is het weer hoog tijd voor een nieuwe.

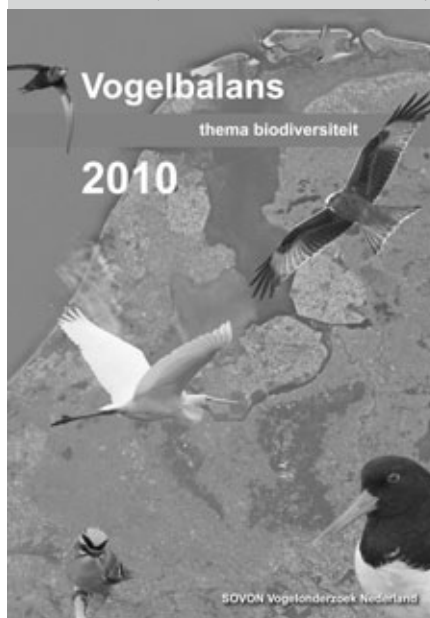
Natuurlijk kan Zoogdier niet om de discussie over de "Grote Grazers" in de Oostvaardersplassen heen. In nummer 1 (2011) vinden we naast artikelen over steenmarters en vlermuizen een artikel hierover (bladzijde 18/22).

Verder ontving de NVWC nog *Vogelbalans 2010* een uitgave van Sovon Vogelonderzoek Nederland met als thema Biodiversiteit. De conclusie is dat de vogelbevolking steeds eenvormiger wordt. De situatie wordt verder uitgewerkt aan de hand van 6 onderscheiden leefgebieden. Deze zijn: Boerenland, Moeras en open water, Bos, Heide en duinen, Kust en wad en Stad. In alle gebieden zijn positieve en negatieve ontwikkelingen aan de gang. De stand van de vogels in 2010 wordt geïllustreerd aan de hand van drie tabellen met gekleurde stippen; rood voor afname, groen voor toename, geel voor stabiel en een open

stip voor onzeker. De eerste tabel gaat over 64 soorten wintervogels van blauwe kiekendief tot zwarte specht. De tweede over 63 soorten watervogels van aalscholver tot zwarte zee-eend. De derde over 172 broedvogels van aalscholver tot zwartkopmeeuw.

Lijst ontvangen tijdschriften

t Altenatuurtje, Natuurbeschermingsvereniging Altenatuur, jaargang 30 nummer 86 januari 2011
Argus, Faunabescherming, jaargang 35 nummer 4, december 2010 en jaargang 36 nummer 1, april 2011
Bomennieuws, de Bomenstichting, jaargang 35 nummer 4 winter 2010 en jaargang 36 voorjaar 2011
De Dompfoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jaargang 44 nummer 4 december 2010 en jaargang 45 nummer 1 maart 2011
Groene Hart leven, Stichting Groene Hart, jaargang 1 nummer 3 winter 2010
Knipselkrant, De Faunabescherming, jaargang 34 nummers 5 november 2010 en 6 januari 2011 en jaargang 35 nummer 1 april 2011
De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jaargang 54 nummers 1 februari en 2 april 2011
De Levende Natuur, jaargang 111 nummer 6 november 2010 en jaargang 112 nummers 1 januari en 2 maart 2011
Lutra, Zoogdierverseniging, jaargang 53, nummer 2 december 2010
Mooi Gelderland, Geldersch landschap en kasteelen, jaargang 7 nummer 4 winter 2010,
en jaargang 8 nummer 1 lente 2011
Natuurbehoud, Natuurmonumenten,

jaargang 42 nummer 1 lente 2011
Natuur- en Milieu Update nieuwsbrief, uitgave nummer1, 2011
Nieuwe Wildernis, jaargang 15 nummer 54 december 2010
Nieuwsbrief EIS Nederland, nummer 52 december 2010
Nieuwsbrief Ontwikkeling+beheer natuurkwaliteit, 2010/4
NVL Nieuwsbrief, Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, jaargang 14 november 2010
Ravon, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland, jaargang 12 nummer 4 (nummer 38) en jaargang 13 nummer 1 (nummer38)
Riviermagazine, nummer 24 winter 2010/2011
Schubben en Slijm, Ravon Nieuwsbrief, nummer 6 december 2010 en nummer 7 april 2011
Sovon Nieuws, Sovon Vogelonderzoek Nederland, jaargang 23 nummer 4 december 2010 en jaargang 24 nummer1 maart 2011
Sovon Nieuws uit de provincie Gelderland, nummer 1 maart 2011
Vakblad Natuur Bos en Landschap, jaargang 7 nummer10 december 2010, en jaargang.8 nummers 1 januari, 2 februari en 3 maart 2011
Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, jaargang 20 nummer 6 december 2010 en jaargang 21 nummers 1 februari en 2 april 2011
Vlinders, De Vlinderstichting, jaargang 26 nummer 1 februari 2011
Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland, nummer 6 december 2010, nummers 1 februari en 2 april 2011
Vogels, Vogelbescherming Nederland, jaargang 30 nummer 5 winter 2010, en jaargang 31 nummers 1 voorjaar en 2 lente 2011
Zoogdier, Zoogdierverseniging Nederland en Vlaanderen, jaargang 21 nummers 3 herfst en 4 winter 2010 en jaargang 22 nummer1 lente 2011

Van de bomenstichting ontving de NVWC de Adreslijst van boomspecialisten 2011.

Ontvangen is tevens nog een nieuwsbrief, de Nieuwsbrief Ontwikkeling+Beheer natuurkwaliteit (OBN). 2010/4.

NVWC-excursie: moerasvogels kijken in de Zouweboezem

Verslag en foto's Yvonne van Gils

Vrijdagavond 6 mei stond weer de jaarlijkse excursie naar de Zouweboezem op het programma. Ditmaal onder de bezielende leiding van Leo van der Kooij, geassisteerd door Eric Schuurman.

Wij waren duidelijk niet de enigen die dit een leuk uitstapje leek. De opkomst was groot. We stonden met 28 mensen voor de Ketelvink en zijn na wat geharrewar over auto's en indelingen uiteindelijk richting Ameide vertrokken. Wij hadden de leiding in de auto en er was een lichte spanning te voelen over hoe zo'n grote groep te leiden. Dit was niet geheel ten onrechte, want bij aankomst bleek dat we één auto misten. Ondanks dit tijdperk van mobiele telefonie bleek het zo goed als onmogelijk om dan ook maar één van de inzittenden te bereiken.

Rietzanger, foto Jouke Altenburg

Nadat wij met allerlei verrekijkers en telescopen nabij de parkeerplaats de velden aan het begin van dit natuurgebied uitgebreid hadden

onderzocht en Leo zijn hoofd had gebroken over wat hij in godsnaam nog kon verzinnen om in contact te komen met de missende auto (met daarin zijn vrouw!) bleken ze het gelukkig toch gevonden te hebben en konden we gezamenlijk aan de excursie beginnen.

Het was een prachtige zonnige, windstille avond dus waren alle zangertjes goed te horen. Veel rietzangers, tijftjaffen, fitissen, rietgorzen een grasmus en een snor lieten zich bekijken en horen langs het pad naar de kijkhut toe. Op de achtergrond liet de koekoek zich regelmatig horen en boven ons hoofd zagen we de bruine kiekendief, twee zwarte sterns, de purperreiger, visdiefjes, vele soorten ganzen, witte kwikken en een watersnip vliegen. Op het bruggetje richting kijkhut had Nel de eerste blauwborst gespot, deze liet zich lange tijd prachtig bewonderen op een laag kaal takje

van een boom bij het water. Helaas vormde dit beestje natuurlijk een opstopping op het smalle bruggetje waardoor de laatste in de rij de blauwborst waarschijnlijk niet goed meer gezien heeft. Maar gelukkig vertoonde hij zich later ook nog een keer in het riet.

Bij de kijkhut konden vele eendensoorten worden bijgeschreven op de lijst, plus een groot aantal steltjes zoals, grutto, tureluur en kemphaan. Ook stond er één mooie lepelaar druk te fourageren. Terwijl we aanstalten maakte terug te lopen vloog er nog sperwer in een strakke rechte lijn langs de hut. De wandeling terug naar de auto's was prachtig, met het rode avondlicht van de ondergaande zon, en de paar nog laat invallende purperreigers.

Op de parkeerplaats heb ik nog even afscheid genomen van onze jongste deelnemer Marc, die met zijn twaalf jaar al een grote vogelkennis had. Voor hem mocht de groep wel wat jonger zijn, maar ach, dat kon de pret toch niet echt drukken!

Leo en Eric het was een mooie avond met schitterende weer erbij! 🐦

Insectensafari naar het Tichelterrein bij Buren Vrijdag 27 augustus

Op zaterdag 27 augustus houdt de insectenwerkgroep van de NVWC een boeiende insectensafari naar een van de meest soortenrijke gebieden in ons werkgebied: de put van Buren oftewel het Tichelterrein. Het Tichelterrein heeft een zeer gevarieerde begroeiing met onder andere bloemrijke graslanden. Daarnaast zijn er kleine poeltjes en een aantal grotere plassen die elk weer hun eigen insectenbevolking kennen. Zo in augustus zijn er bijvoorbeeld veel glazenmakers aanwezig. Deze grote vaak felgekleurde 'helikopters' kun je zien jagen langs de bosrand of patrouilleren boven de grotere wateren.

Rond de veel voorkomende rolklaver vliegen icarusblauwtjes en ook zweefvliegen doen zich te goed aan het stuifmeel die de bloemen leveren. Hoewel het geen insect is, zullen we ook op zoek gaan naar de wespenspin. Deze

prachtig felgekleurde grote spin is nog maar een jaar of tien in Nederland en in het Tichelterrein voelt deze zich blijkbaar goed thuis, want je kunt tientallen spinnen en hun nesten vinden. Ze hebben dan ook volop voedsel in de vorm van honderden heidelibellen die jagen in de graslanden. Er is kortom genoeg te beleven.

Wespenspin, foto Berry Lucas.

Opgave is niet nodig. Meer info bij Kars Veling (karsveling@kpnmail.nl)

Datum: 27 augustus 2011

Vertrek 09.00 uur: Ketelvink, terug: 13.00 uur

Start safari 9.45 uur: ingang Parkeerplaats Tichelterrein, Buren.

Extra Algemene Ledenvergadering vrijdag 2 september

Op 25 maart jl. hebben we een memorabele Algemene Ledenvergadering gehad. Door de omvangrijke agenda met belangrijke extra punten als herhuisvesting, Statuten en Huishoudelijk Reglement viel er heel wat te bespreken. Dat verliep in een uitstekende sfeer. Het bestuur ervaart dit als een prettige steun in de rug bij deze stevige materie. Het was ook bijzonder plezierig dat wethouder Stegeman en projectleider Van der Heijden tijdens het eerste deel

van de ALV aanwezig waren om de zorgen en vragen van NVWC'ers over de Chopinpleinontwikkelingen te aanhoren.

Herhuisvesting

De gemeente heeft de NVWC meegedeeld dat zij een extern bureau in de arm neemt om de vestigingseisen van de NVWC en de SRC op een identieke wijze in kaart te brengen. De NVWC commissie zal daar uiteraard aan

Convocaties

meewerken, op basis van het mandaat van de ALV van 2010.

De huisvestingscommissie oriënteert zich ook zelf op alternatieve huisvestingsmogelijkheden en ontvangt daar graag suggesties voor: E: huisvesting@nvwc.nl .

Nieuwe versie Statuten en Huishoudelijk Reglement

Over de Statuten en het Huishoudelijk Reglement zijn veel zinnige vragen gesteld en nuttige opmerkingen gemaakt. Het bestuur verwerkt momenteel alle suggesties en vragen in een nieuwe versie.

De huidige Statuten schrijven voor dat voor een Statutenwijziging minimaal de helft van alle leden aanwezig moet zijn op een Algemene Ledenvergadering. Is dat niet het geval dan moet binnen vier weken na deze vergadering een nieuwe ALV worden uitgeschreven, waar, ongeacht de opkomst, met een meerderheid van tweederde van de aanwezige leden een rechtsgeldig besluit kan worden genomen.

Extra ALV

Het bestuur wil de tijd tot aan de ALV van 2012 goed

benutten. We gaan daarom een extra Algemene Ledenvergadering uitschrijven. Naar verwachting wordt dit vrijdagavond 2 september 2011. De belangrijkste agendapunten zijn de huisvesting en de wijziging van de Statuten en Huishoudelijk Reglement. We verwachten dat over deze tweede versie van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement overeenstemming binnen de vereniging kan worden bereikt. Als dat het geval is stellen we voor om een kort deel van de Leden voor Ledenavond van zaterdag 17 september 2011 als noodzakelijke 2e ronde bijeenkomst te gebruiken om de Statuten en het Huishoudelijk reglement vast te stellen. De stukken zullen tijdig worden toegezonden.

Mochten jullie in de tussentijd nog vragen of suggesties hebben, mail of bel! Via de maandelijkse e-mailnieuwsbrief 'Tsjiepl' zullen we de leden tussentijds blijven informeren. Ontvang je nog geen Tsjiepl? Stuur een e-mail aan post@nvwc.nl met in de titel: aanmelding 'Tsjiepl'.

Met vriendelijke groeten,
Jouke Altenburg
voorzitter

Leden voor leden-DAG - zaterdag 17 september 2011

In 2010 organiseerden we een jubileumdag vol excursies, die de veelzijdigheid van de Culemborgse natuur voor het voetlicht bracht. De dag werd besloten met een gezamenlijke maaltijd. Deze dag trok meer dan 50 deelnemers en was daarmee een van de best bezochte clubactiviteiten van ons jubileumjaar. Daarom is een dergelijke dag in 2011 opnieuw in het Jaarprogramma opgenomen. Deze staat gepland voor zaterdag 17 september.

Voorlopig programma

- Excursies o.l.v. werkgroepen en andere actieve leden
- ca. 17:00 uur: drankje
- ca. 18:00 uur: gezamenlijke maaltijd (bij voldoende belangstelling, zie hieronder)
- ca. 19:30 uur: een (zeer) korte Extra Algemene Ledenvergadering i.v.m. het vaststellen van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Deze extra ALV is nodig voor de definitieve besluitvorming na de ingelaste ALV van vrijdagavond 2 september.' (zie onder)
- vanaf ca. 20:00 uur: reguliere Leden voor Ledenavond: praatjes en plaatjes van leden voor leden; gezellig bijpraten.

Programma-ideeën welkom!

Alle werkgroepen en leden kunnen programmasuggesties melden bij E: ledendag2011@nvwc.nl .

Bij voorkeur ontvangen we de suggesties vóór 20 juni a.s. zodat het definitieve programma vóór de grote vakantie kan worden samengesteld.

Aanmelden voor de gezamenlijke maaltijd – tot uiterlijk 22 augustus. Bij voldoende belangstelling zal een gezamenlijke maaltijd (Chinees) worden georganiseerd. De eigen bijdrage daarvoor is € 7,50 p.p. . Het bedrag kan ter plekke worden voldaan. Aanmelden voor het eten kan tot uiterlijk 22 augustus a.s. via: E: ledendag2011@nvwc.nl . Dieetwensen enz. graag in je mailbericht vermelden.

Wie wil meehelpen, vragen en suggesties welkom! Hulp bij de organisatie is van harte welkom: meld je dus aan via ledendag2011@nvwc.nl . Dat geldt ook voor vragen en suggesties.

Met vriendelijke groeten,
Jouke Altenburg

Convocaties

Nationale nachtvlindernacht

vrijdag 2 september 2011

Ontdek de schoonheid van nachtvlinders!

Op vrijdagavond 2 september wordt de Nationale NachtvlingerNacht gehouden. Op meer dan 100 locaties in Nederland wordt naar nachtvlinders gekeken zodat overal in het land mensen kennis kunnen maken met deze dieren. In dit kader organiseert de insectenwerkgroep van de NVWC een nachtvlinder-nacht in de wijk Lanxmeer.

Nachtvlinders zijn vaak erg mooi. De meeste hebben heel mooie fijne patronen en sommige zijn zelfs erg fel gekleurd. Nachtvlinders laten zich meestal niet makkelijk zien. Je moet ze lokken. Dat kan met licht: een speciale opstelling met een sterke lamp en een laken lokt veel nachtvlinders uit de directe omgeving. Ze zijn goed te bekijken en op naam te brengen. Een andere lokmethode is met een lekker zoet alcoholisch smeersel op bomen. Vlinders die niet op licht komen zijn soms wel geïnteresseerd in deze drankjes en zijn dan goed te zien. Beide methodes zullen in Lanxmeer toegepast worden. Iedereen is van harte welkom!

Wanneer: vrijdagavond 2 september 2011

Waar: Langs het J Perkp pad in de wijk EVA-Lanxmeer, in de boomgaard naast de watertoren (vanaf parkeerterrein aan de Hendrik Marsmanweg en de Anna Blamanweg wordt de route met pijlen aangegeven (ongeveer 200meter), of gewoon op het felle licht afgaan.

Begintijd: 20.45 uur

Eindtijd: afhankelijk van de omstandigheden

Advies om mee te nemen:

zaklamp

anti-muggenmiddel

pet met klep en/of zonnebril (tegen de vreselijk felle lamp)

kosten: geen

Bij regen gaat het nachtvlinderen niet door

Contactpersoon: Annette van Berkel

(0345 531689, ahvanberkel@planet.nl)

AGENDA

maandag 29 augustus deadline kopij Hak-al 3

Indien deze Hak-al onbezorgbaar,
graag retour aan:
N.V.W.C.
Middelkoopstraat 1A
4102 CE Culemborg

augustus	25	donderdag	Bestuursvergadering
	27	zaterdag	Jeugdactiviteit
	27	zaterdag	Natuur in de Buurt: Tichelterrein
september	29	maandag	Kopijdatum Hak-Al
	2	vrijdag	Nationale Nachtvliedernacht
	2	vrijdag	Extra Algemene Ledenvergadering
	10	zaterdag	Jeugdactiviteit
	17	zaterdag	Leden voor leden dag
	17	zaterdag	Riviertelling Ganzen & Zwanen
	27	dinsdag	Bestuursvergadering
oktober	1	zaterdag	Jeugdactiviteit
	10	maandag	Werkbijeenkomst Jaarplan 2012
	15	zaterdag	Natuur in de buurt:Paddenstoelen
	15	zaterdag	Riviertelling ganzen & zwanen
	21	vrijdag	Lezing
	27	donderdag	Bestuursvergadering
	29	zaterdag	Jeugdactiviteit

***Ingelaste Algemene Ledenvergadering
over statuten en huisvesting NVWC
op vrijdag 2 september
zie convo pag.33***

Kijk voor het laatste nieuws op www.nwvc.nl